

ACOMPANYAMENT EN EL PROCÉS D'EMANCIPACIÓ DE JOVES TUTELATS

Alumna: Paula Rivera Pérez
Treball de Fi de Grau
Tutora: Cristina Alonso López
Grau d'Educació Social
Any: 2022-23
19/05/2023

ÍNDEX

1. Resum/Resumen/Abstract	5
2. Introducció	6
3. Justificació	7
4. Pregunta inicial	8
5. Objectius	8
6. Marc teòric	9
6.1. El procés d'emancipació de l'adolescència i l'edat adulta	9
6.1.1. Els joves tutelats i extutelats	10
6.2. Transició de l'adolescència a l'etapa adulta	12
6.2.1. Definició de l'adolescència	12
6.2.2. La realitat dels adolescents actualment	13
6.3. Necessitats que presenten els joves a l'hora d'emancipar-se	15
6.4. Competències i actituds necessàries per a l'emancipació	16
6.5. Preparació a un jove que està en un circuit de protecció davant l'eminent emancipació	18
6.5.1. Aspectes que faciliten aquest procés d'emancipació	19
6.6. Emocions dels joves en el procés d'emancipació	21
6.7. Recursos de la xarxa comunitària per atendre a joves ex tutelades	24
6.8. Paper de l'educador social.....	26
6.8.1. Amb els menors tutelats	26
6.8.2. L'acompanyament en els pisos tutelats	27
7. Metodologia	29
7.1. Metodologia escollida	29
7.2. Organització de la recerca	29
7.3. Principis ètics	30
7.4. Disseny del treball empíric	30
7.4.1. Participants	31
7.4.2. Instruments	32

7.4.3. Procediment i tractament de dades	32
8. Resultats	34
8.1. Tema 1: Nivell educatiu	34
8.1.1. Subtema 1: La feina que es fa des del centre per la futura emancipació	34
8.1.2. Subtema 2: Si els educadors han ajudat en el procés	35
8.1.3. Subtema 3: De quina forma es treballa l'autonomia	36
8.2. Tema 2: Nivell emocional	37
8.2.1. Subtema 1: Emocions que senten les joves en emancipar-se	37
8.2.2. Subtema 2: Desitjos i expectatives respecte a l'emancipació	38
8.3. Tema 3: L'emancipació	39
8.3.1. Subtema 1: Dificultats que troben els educadors	39
8.3.2. Subtema 2: Dificultats que es troben les joves	40
8.3.3. Subtema 3: Recursos que hi ha per l'emancipació	41
8.3.4. Subtema 4: Educadors als pisos tutelats	42
9. Anàlisi i discussió	43
10. Conclusions	48
11. Llistat de referències	50

ÍNDIX DE FIGURES

Imatges:

1. Imatge 1: Cronograma	29
-------------------------------	----

Taules:

1. Taula 1: ASJTET	24
2. Taula 2: Disseny del treball empíric	31
3. Taula 3: Participants	31

1. RESUM/RESUMEN/ABSTRACT

RESUM

Aquest treball tracta sobre l'emancipació dels joves en un centre de menors, on he aprofitat les pràctiques realitzades durant els meus estudis per poder fer una bona recollida d'informació.

He estat fent una cerca de diferents ítems que es trobaran a continuació per poder així fer una bona investigació, he fet una recerca sobre les investigacions d'autors, entrevistes dutes a terme, articles, etc. I després de tota aquesta exploració he pogut fer un aprofundiment més per la meva part on he utilitzat el marc teòric i les entrevistes fetes per fer un bon anàlisi.

Paraules Clau: Emancipació, adolescència, joves, tutelats, circuit de protecció, transició a la vida adulta, recursos, educadors socials, centres de menors, necessitats, habilitats i competències.

RESUMEN

Este trabajo trata sobre la emancipación de los jóvenes en un centro de menores, donde he aprovechado las prácticas realizadas durante mis estudios para poder realizar una buena recogida de información.

He estado haciendo una búsqueda de diferentes ítems que se encontrarán a continuación para poder así ejecutar un buen estudio, he realizado una exploración sobre las investigaciones de autores, entrevistas llevadas a cabo, artículos, etc. Y después de toda esta búsqueda he podido hacer una profundización más por mi parte, donde he utilizado el marco teórico y las entrevistas hechas para realizar un buen análisis.

Palabras Clave: Emancipación, adolescencia, jóvenes, tutelados, circuito de protección, transición a la vida adulta, recursos, educadores sociales, centros de menores, necesidades, habilidades y competencias

ABSTRACT

This work deals with the emancipation of young people in a juvenile center, where I have taken advantage of the practices carried out during my studies to be able to collect information well.

I have been doing a search for different items that will be found below so that I can do a good research, I have done investigate on author research, conducted interviews, articles, etc. And after all this search I was able to do a further deepening on my part where I used the theoretical framework and the interviews done to make a good analysis.

Keywords: Emancipation, adolescence, young people, wards, protection circuit, transition to adult life, resources, social educators, children's centers, needs, skills and competences

2. INTRODUCCIÓ

Aquest Treball de Fi de Grau que es presenta a continuació va sobre el procés d'emancipació dels joves en un centre de menors, he decidit fer aquest treball arran de realitzar les meves pràctiques d'educació social a tercer en un CRAE i a quart a un centre d'acollida.

El procés de transició a la vida adulta és un procés complex i més per a joves que es troben en un circuit de protecció, ja que ells han de passar per tot un procediment que un jove a la seva edat que viu amb la seva família no ho ha de fer.

Durant aquests mesos he pogut veure com és la transició a la vida adulta, els nervis i les ganes de les joves durant tot aquest procés, però també es pot dir que aquest canvi per ells/es és complicat i tampoc ha sigut un tema prioritari per les polítiques públiques del país. És un tema molt interessant, però actualment encara no se li dóna la importància que hauria de tindre, al final són joves que es troben en una situació d'incertesa pel seu futur. En aquests moments es mouen molts sentiments tan bons com dolents on realment no saben gestionar, però per això la feina dels educadors/es socials és molt important per poder ajudar aquests joves a tindre una transició cap a la vida adulta tan completa com sigui possible. Els professionals han d'acompanyar durant tot el procés d'emancipació amb el desenvolupament d'habilitats i competències necessàries.

Ha sigut un procés llarg, on he treballat durant molts mesos investigant sobre el procés d'emancipació d'aquests joves, en aquest treball de fi de grau m'he centrat en diferents punts, primer he fet les meves preguntes respecte al treball de recerca que realitzaria i els objectius que em volia marcar.

A continuació he començat amb el marc teòric que he realitzat a través de les preguntes clau plantejades en un principi, parlant sobre el procés d'emancipació de l'adolescència i l'edat adulta i la seva transició, les necessitats que es presenten, les competències i actituds que es consideren necessàries per a l'emancipació, la preparació del jove, com afecta emocionalment als joves tot el procés i com ho gestionen, recursos de la xarxa comunitària per atendre a joves extutelats i el paper de l'educador social.

Després he fet tota la part de metodologia i la recollida de dades, on he fet 6 entrevistes a educadores i joves. A l'acabar he fet una recollida de dades en l'apartat de resultats on responc a les preguntes clau del principi i he realitzat una anàlisi i discussió on he fet la comparació amb el marc teòric.

Per acabar he realitzat les conclusions, allà, recullo el meu aprenentatge durant tot aquest procés, té a veure amb les habilitats i competències dels educadors socials a l'hora d'acompanyar als joves en la seva transició a la vida adulta. Després es troba tot el llistat de referències utilitzat i l'annex amb les entrevistes transcrites i els consentiments informats.

3. JUSTIFICACIÓ

La importància de fer aquesta investigació té a veure amb l'acompanyament als joves en el procés d'emancipació, ja que, és vital perquè impacta directament amb la qualitat de vida d'aquests, hi ha molts joves que es troben en el circuit de protecció, per això és important millorar l'atenció pel desenvolupament de les seves competències i habilitats a l'hora d'emancipar-se i com a educadors socials podem contribuir per fer-ho més fàcil. Aquests joves necessitaran molta atenció, ja que tenen una motxilla gran darrere i això pot afectar en el seu creixement, per això s'ha de parar atenció de quina manera es treballa amb ells, donar suport i acompanyar-los.

Segons Martín (2022), a Espanya hi ha gairebé 17.000 nens/es i adolescents que viuen en algun centre de menors, on molts d'ells arribaven de forma temporal per protecció i molt pocs tornen amb la família. A Espanya hi ha 1219 centres de menors dels quals 1.115 són CRAE i 104 CREI. En el cas de Catalunya mirant l'estadística d'Idescat (2022) hi ha 115 centres residencials d'acció educativa repartits per Catalunya.

El meu treball considero que ha aportat un gran aprenentatge sobre tot el procés d'emancipació dels joves que es troben tutelats, sobre les necessitats que tenen, les competències que necessiten, parar atenció en les seves emocions, la preparació del jove per la seva transició a la vida adulta, els recursos de la xarxa per aquests joves i el paper de l'educador social.

En aquest temps he pogut veure que no hi ha una gran implicació per part de l'administració ni per l'estat perquè aquests joves tinguin un bon futur, sí que és cert que després de sortir del centre depenent de la seva situació tenen opcions i recursos, però no són suficients, ja que senten molta pressió i són molt joves per prendre tantes decisions en tan poc temps. Tampoc hi ha suficients places i això fa que no tots els joves tinguin accés o que les esperes siguin llargues.

En el cas del CRAE on vaig estar hi havia un programa que sí que les ajudava més, però en el centre d'acollida no, encara que allà vaig veure que hi havia molts més protocols i era per aquest motiu.

També el fet que són molt joves per emancipar-se, només tenen 18 anys i com diu López (2013), el jove hauria d'estar millor preparat i la solució seria endarrerir l'adolescència fins que ho estigui. S'ha d'observar a cada jove i veure quines necessitats té per donar els recursos adequats, donar suport social, augmentar ajudes econòmiques, accés a l'educació i al món laboral, desenvolupar habilitats per la vida diària i participar en la societat.

Després de la meva experiència va ser quan vaig decidir investigar per donar resposta a preguntes que m'han anat sorgint i poder respondre per comprovar quina és la realitat d'aquestes noies per part dels professionals i les mateixes joves.

4. PREGUNTA INICIAL

A continuació exposaré les preguntes de recerca que he elaborat per realitzar el meu treball de fi de grau. Aquestes s'han formulat amb l'objectiu de tindre una pauta per fer la meva investigació en el marc teòric i veure si després dels resultats que obtindré a partir d'entrevistes he pogut resoldre aquestes preguntes.

Preguntes d'investigació:

- Com es treballa el procés d'emancipació dels joves en un centre d'acollida i en un CRAE?
- Com afecta aquest procés d'emancipació a nivell emocional als joves?
- Quines necessitats presenten els joves que estan en procés d'emancipació?
- Els joves se senten preparats per emancipar-se?
- Quins recursos atenen aquests joves un cop s'han emancipat?
- Els professionals participen en tot aquest seguiment?
- Quines dificultats es troben tant els educadors com els joves?

5. OBJECTIUS

Ara marcaré els meus objectius respecte a la meva investigació, ja que són aspectes que m'interessen aprendre i a partir d'aquí iniciar la meva recerca.

- Aprendre sobre el procés d'emancipació que és dur a terme en els centres
- Analitzar les necessitats de les joves respecte a la seva emancipació
- Saber el paper de l'educador social en el procés d'emancipació de la menor
- Informar sobre els recursos que tenen els joves a l'hora d'emancipar-se

6. MARC TEÒRIC

6.1. El procés d'emancipació de l'adolescència i l'edat adulta

El procés d'emancipació a l'edat adulta, és un procés complex, ja que suposa una evolució biològica i psicològica per la persona, quan encara ets un adolescent considero que és encara més complicat, ja que, no tens la suficient maduresa per fer-ho.

Com diu Vinuesa, (2008), l'emancipació és el procés on els joves surten de l'espai familiar o en el cas dels joves tutelats, del centre on es troben. És un acte natural i propi del cicle de la vida de les persones com a majors d'edat, on a Espanya es considera que és als 18 anys.

Pinto i al. Incarnat i al. Miranda (2012), parlen del concepte de transició a la vida adulta, on seria el procés d'un jove cap a la seva autonomia i independència, on s'espera que el jove pugui valdre's per si mateix, vol dir, tindre el seu propi habitatge, continuar estudiant o treballant i tindre responsabilitats per tindre una bona qualitat de vida. En el cas de López i al. Santos i al. Bravo i al. del Valle (2013), comenten que quan l'emancipació es produeix als 18 anys com en el cas dels joves tutelats no es pot parlar d'adultesa emergent sinó que seria una transició accelerada a la vida adulta.

De la mateixa manera, aquest autor, Goyette (2010), parla sobre les conseqüències que pot tindre aquest desenvolupament pel jove i encara més pels que tenen dificultats psicosocials i familiars complicades, ja que, es troben en una situació vulnerable i aquesta rapidesa per la seva emancipació no ajuda al seu desenvolupament com a persona.

Vinuesa (2008) exposa que una persona s'emancipa quan demostra que té capacitats per poder valdre's per si mateixa i dur a terme les activitats necessàries per viure com una persona adulta, encara que actualment a Espanya això ho deriva a tindre una parella estable o matrimoni. En la situació que ens trobem en l'actualitat on poder accedir a un habitatge o tindre un nivell econòmic on puguis viure amb tranquil·litat és molt complicat, llavors podríem dir que actualment els joves tenen dificultat per emancipar-se.

FEPA (2014), comenta que amb la majoria d'edat la persona té habilitats suficients, autonomia i recursos per tirar endavant, però no és així, ja que la gran majoria no tenen tots aquests recursos ni educatius, ni econòmics, no hi ha facilitats per la inserció laboral i la inclusió a la societat, es pot dir que és una etapa complicada i més pels joves tutelats on no tenen moltes més opcions.

Department of Health (1991), refereix que unes habilitats necessàries per a la vida adulta serien, la preparació per crear i mantenir relacions positives amb els altres, desenvolupar la seva autoestima i habilitats pràctiques i financeres.

Per altra banda, Hopson i Scally (1981), ens parlen sobre les habilitats necessàries perquè els adolescents desenvolupin la seva autonomia dividint-les en habilitats necessàries per sobreviure i desenvolupar-se, habilitats necessàries per relacionar-se positivament amb altra persona, habilitats necessàries per relacionar-se afectivament amb altres i habilitats per situacions específiques. Es pot dir que totes aquestes habilitats sí que són necessàries per a la seva emancipació i independència, però s'han de treballar per desenvolupar-se, ja que, aquests joves tutelats es troben en una situació complicada i no sempre tenen accés als recursos necessaris perquè així sigui.

6.1.1. Els joves tutelats i extutelats

Aquests joves es troben en situacions de vulnerabilitat, quan estan tutelats, estan protegits per l'administració, però quan fan els 18 anys d'un dia per l'altre deixen d'estar-ho i en aquest moment passen a ser joves extutelats.

Els joves extutelats segona Martín, González, Chirino i Castro (2020), exposen que són aquells que van ser tutelats per l'administració pública durant una etapa de la seva vida, però ja no, sigui perquè hi ha hagut un retorn amb la família o perquè ja tenen 18 anys. En el seu moment van estar separats del seu nucli familiar per protegir-los perquè estaven en una situació de risc.

D'acord com diu Zamora i Ferrer, (2013): "Quan aquests nois i noies surten del sistema de protecció de menor al complir els 18 anys, passen a ser joves extutelats" (p.4) és en aquest moment quan es produeix l'emancipació. Com ja he comentat, a Espanya la majoria d'edat és als 18 anys, en el cas dels joves tutelats en aquest moment com diu Zamora i Ferrer, (2013), deixes d'estar protegit per l'estat, aquests joves han de fer el seu camí i buscar-se els seus propis recursos.

López, Santos, Bravo & Del Valle (2013) diuen que els menors tutelats quan fan la majoria d'edat, és quan se'ls acaba la protecció que tenien de l'estat, és en aquest moment quan d'un dia a un altre ha de començar aquest procés d'independència ràpida on es pot dir que no estan realment preparats, perquè no tenen les habilitats i capacitats suficients per poder dur una vida autònoma. En alguns casos està la família, però potser per poder continuar tenint una qualitat de vida bona, s'ha de deixar anar l'entorn que no ajuda a aconseguir objectius sans.

Del Valle, (2008) exposa que, no hi ha cap regulació específica sobre com afrontar l'emancipació dels joves tutelats. En els últims anys va augmentant aquest interès per ajudar als joves en aquesta etapa, hi ha més estudis per investigar sobre la preparació dels joves en aquest procés, però no és prou, ja que, molts joves es queden al carrer sense cap prestació econòmica ni un lloc on poder dormir.

Hi ha centres d'emancipació on els objectius que tenen és que els joves tinguin molta més autonomia i s'esforcin perquè no tenen aquesta protecció, llavors han d'aprendre a tindre una vida més autònoma, ja que no hi haurà ningú que estigui darrere contínuament per ells.

Fernández i Fernández, (2011) exposen que els educadors socials no estan contínuament al pis amb els joves que ja són extutelats, sinó que van en alguns moments del dia i de la setmana. Ja no estan les 24 hores del dia i la seva funció és més supervisar que tot estigui correctament i que compleixin amb l'establert. Solen conviure entre 4 i 8 menors, segons el que es consideri millor, l'objectiu del centre és que els/les joves participin en el seu dia a dia, respecte a les tasques de la casa, continuïn estudiant o treballant, tinguin una bona convivència i que es vagin integrant en la societat.

Si no compleixen els requisits marcats com comenten, hauran d'abandonar l'habitatge i deixar lloc per una persona que realment vulgui aprofitar aquest recurs, és una oportunitat per ells, perquè de cop deixen d'estar protegits, però tenen una opció de futur per continuar formant-se o poder estalviar diners per a quan hagin de marxar d'allà. La seva maduració és molt més ràpida en aquest aspecte, ja que no els hi queda un altre que fer-ho.

També a part de ser un objectiu, és una norma bàsica en aquests pisos perquè realment estan preparats perquè els joves puguin fer la seva vida independent, si no és així probablement els hi convidaran a marxar, igual que si tenen un mal comportament, ja que és una oportunitat que sí no saben aprofitar i probablement un altre jove sí que ho faci. Normalment, les edats són entre 18-22 anys on no tenen recursos econòmics suficients per a la vida adulta. (Fernández i Fernández, 2011)

Entenent així que l'emancipació és l'etapa que passes de ser jove a ser considerat una persona adulta, responsable, madura i autosuficient. El resultat d'aquest procés d'emancipació serà el de fer-se responsable de les mateixes decisions i tenir una vida totalment autònoma sense la necessitat de dependre de ningú a l'hora de decidir.

Aquesta emancipació portarà com a conseqüències el fet de ser autosuficient i haver-se de satisfer les necessitats bàsiques com són l'habitatge, l'alimentació, la salut tant física com mental i tot el que sigui reconegut i necessari per desenvolupar-se en la societat en la qual es conviu i tindre una integració plena com a ciutadà. L'emancipació es durà a terme a diferents ritmes i edats, depenent de les competències i habilitats adquirides en la infància i l'adolescència, en definitiva, segons l'educació rebuda i segons els estats vitals de cada persona.

Zamora i Ferrer, (2013) explica que els joves necessiten una bona orientació per tot el procés d'emancipació, d'inserció laboral, entre d'altres, quan tenen 18 anys i fins als 21 anys poden entrar en un programa a través de l'àrea de suport a joves tutelats i extutelats, on en alguns casos també han rebut algun tipus d'ajuda econòmica per llogar un habitatge o que hagin estat admesos a un pis assistit on podran continuar formant- s'ho buscant feina de mentre que estalvien diners per poder independitzar-se del tot.

6.2. Transició de l'adolescència a l'etapa adulta

6.2.1. Definició de l'adolescència

Podem dir que l'adolescència és aquella etapa en la qual presentem diferents canvis físics, cognitius i socials. Podem treure diferents definicions sobre l'adolescència, segons l'OMS, (1948): "L'adolescència és el període de la vida en el qual l'individu adquireix la capacitat de reproduir-se, transita dels patrons psicològics de la infantesa a l'edat adulta i consolida la seva independència econòmica" (p.4). Fa referència a la independència econòmica que en el cas dels joves extutelats cal destacar-ho perquè és un dels punts necessaris per ells.

Per altra banda, Pineda i Aliño, (1996) la defineixen com: "una etapa entre la infantesa i l'edat adulta, que cronològicament s'inicia pels canvis de la pubertat i que es caracteritza per profundes transformacions biològiques, psicològiques i socials, moltes d'elles generadores de crisis conflictives i contradiccions, però essencialment positives" (p.4). Aquí es comenta sobre els aspectes físics pels quals es passa en aquesta etapa, també destaca els conflictes, ja que, els joves estan creant la seva identitat i és una etapa de molts canvis personals.

L'adolescència és l'etapa prèvia a l'edat adulta i l'emancipació, això suposa molts canvis en els joves que es produeixen en tota aquesta fase, on no hi ha suficient informació de com abordar-la. D'acord amb Piaget (1970):

"L'adolescència marca l'accés a un tipus de pensament formal, un estil de pensament que es caracteritza per fer extensiu el domini de les idees, els principis i les proposicions abstractes a la lògica, que els nens ja han desenvolupat per justificar fets concrets". (p.5)

Piaget ja comença a parlar sobre el desenvolupament del pensament i les idees que els joves van desenvolupant a mesura que es fan grans, comencen a tindre esperit crític i a decidir sobre si mateixos. Es pot dir que els joves no estan preparats per prendre certes decisions amb només 18 anys. Actualment, aquesta adolescència s'ha allargat més i si amb 18 anys encara ets petit per prendre decisions, encara més per com ha evolucionat la societat avui dia.

6.2.2. La realitat dels adolescents actualment

D'acord amb la revista mèdica "The Lancet" (2018) diu que l'adolescència es troba entre els 10 i els 24 anys, on fins ara era fins als 19 anys, els motius pels quals això es considera així, seria per l'allargament de l'educació, la població tarda més a casar-se o tindre fills i perquè econòmicament està tot molt més complicat, tot és molt car i és molt difícil plantejar-te marxar.

The Lancet, (2018), refereix que tots aquests rols i responsabilitats que tenim s'han anat allargant en el temps com seria el matrimoni, tindre fills o la independència econòmica, perquè, en l'actualitat no hi ha els recursos per l'emancipació i la idea de fer-ho tot aviat no està present, s'ha allargat més, també perquè els joves volen formar-se més per tindre un futur millor, actualment no és tan fàcil com ho tenien l'anterior generació. També ens comenta que els factors psicosocials són els qui defineixen aquesta transició de l'adolescència a la maduresa, realment la societat està canviant, no és que la generació de joves siguin més irresponsables sinó que se'ls complica més poder avançar, hi ha moltes dificultats per accedir al mercat laboral, volen continuar estudiant i tenen dificultats per mantenir-se a si mateixos, ja que tot va pujant de preu i és insostenible.

La doctora Susan Sawyer de la Universitat de Melbourne, (2018), exposa la importància de tindre en compte aquest canvi i permetre que les ajudes als joves s'estenguessin fins als 25 anys, les societats sempre estan en constant canvi i és necessari que ens anem adaptant, perquè no pot ser que durant molts anys continuem amb les mateixes lleis o normatives, ja que, no som les mateixes persones ara que fa uns anys o que ho serem. Llavors és important que aquestes ajudes s'allarguin perquè la societat també ha estirat aquesta adolescència.

Per altra banda, l'expert en sociologia parental Jan Macvarish de la Universitat de Kent (2018), va dir que la maduresa dels adolescents va lligada a com tinguin les expectatives la societat sobre ells i no pel creixement biològic com va comentar Sawyer. És a dir, que espera la societat dels joves actualment, va més enllà d'aspectes biològics i no la pressió social que hi ha darrere.

És important que la societat ajudi al desenvolupament dels joves i el seu creixement biològic, Jan Macvarish, (2018) va afirmar que es pot dir que si la nostra societat dóna suport als joves i ajudes i recursos perquè puguin ser més autònoms ajudarà al fet que aquests creixin amb unes capacitats més grans que si no fos així.

Echaves i Navarro, (2018) en Injuve, (2017), diuen que: "La mitjana d'edat estimada d'abandonament de la llar familiar a Espanya és superior als 29 anys, i és una de les més elevades d'Europa" (p.30). Aquesta tardança a l'hora d'emancipar-se és a causa de les condicions econòmiques del país, entre altres com he comentat.

Zamora i Ferrer, (2013) segons les dades que aporta la Secretaria de Joventut de Catalunya exposa que només el 15% dels joves entre 20-24 anys s'ha independitzat i entre 25-29 anys hi ha un percentatge de 54,6% de joves que encara continuen vivint al seu nucli familiar. A Espanya els joves s'independitzen més tard comparant altres països Europeus, aquí a Espanya la mitjana està als 29 anys.

Berger, (2016) exposa que els joves es troben en una situació que es podria dir entre un allargament de l'adolescència i l'entrada a l'etapa adulta, això pot provocar una inestabilitat en el seu creixement, actualment hi ha una incertesa contínua perquè no hi ha una bona orientació cap al futur dels joves, també veient com estan les coses, fa que tot es vagi endarrerint més. En canvi, Vinuesa, (2008) refereix que com a societats anem evolucionant i canviant i hi ha alguns factors que tenen a veure amb aquests canvis, com seria l'ampliació dels estudis, el retard en l'entrada al mercat laboral i dificultat per poder tindre el seu propi habitatge.

Freundlich i Avery, (2006) presenta que tots aquests joves que s'emancipen estant dins del sistema de protecció a la infància, tindran més opcions de patir més risc en exclusió social. Aquesta exclusió és a causa de la societat, que estigmatitzen aquests joves pel simple fet d'on han viscut, se'ls té una por infundada per la mateixa comunitat.

L'emancipació d'aquests seria el procés en el qual el jove ha d'assolir nous rols i ha d'adquirir aquesta autonomia a una edat on actualment els joves que no estan en aquesta situació no han d'assumir tan aviat.

López, Santos, Bravo i del Valle, (2013): "Este proceso culmina cuando se completa el proceso educativo, se encuentra un trabajo, se es capaz de mantener relaciones maduras y se establece su propio hogar". (p.5) hi ha persones que per situacions determinades, no és capaç d'arribar aquest punt d'estabilitat i necessita suport de professionals.

A més a més, no tothom té aquesta maduresa per poder fer-ho, hi ha joves que necessiten més temps, més recursos els quals no hi ha. S'ha de tindre en compte cadascuna de les necessitats de cada jove per veure quin seria el millor recorregut per ells. No només s'ha de tindre en compte el seu recorregut al centre sinó també les experiències prèvies a la mesura de protecció.

Bàrbara, (2009) en diu que els joves han de tirar endavant sense tindre la maduresa ni l'experiència, ni els recursos econòmics ni la xarxa social de suport necessària per poder fer-ho, el problema és que no tots els joves estan preparats realment per començar una vida adulta, però ho han de fer sense quasi suport.

Per això és molt important que els Educadors Socials hagin de fer un treball abans d'aquesta emancipació perquè així quan siguin majors d'edat puguin tindre habilitats necessàries per poder valdre's per si mateixos, és un procés d'acompanyament.

6.3. Necessitats que presenten els joves a l'hora d'emancipar-se

S'ha de detectar les necessitats per part dels joves, orientar i donar informació de les opcions que tenen després del centre on estan.

És important treballar les habilitats socials, les capacitats i competències necessàries per a l'emancipació, però s'ha de tindre en compte molts factors. Són joves que per les seves situacions personals, el seu nivell acadèmic és baix, o no tenen motivació per continuar estudiant, llavors és primordial que mirin pel seu futur.

Gobierno de Cantabria, (2009) diu que, "Durante su infancia, además, muchos/as han podido sufrir situaciones de inestabilidad que hayan generado un obstáculo a la hora de "desarrollar habilidades de liderazgo y competencias emocionales y sociales" (p.31).

També tenen problemes conductuals o emocionals arran de la motxilla que porten pel seu entorn i necessiten molt de suport i acompanyament emocional. Un dels problemes principals seria el poc temps que tenen per la seva preparació a la vida adulta, llavors és complicat fer un treball integral i desenvolupar les habilitats necessàries.

Segons Campos (2005) recalca que els joves durant la seva adolescència han d'anar canviant molt de centres i això no ajuda al fet que puguin tindre una estabilitat per ells mateixos ni tampoc a poder crear un vincle fort amb els educadors socials a causa d'aquest canvi continu. Això fa que l'adolescent no tingui una confiança forta en si mateix ni amb els educadors, com a conseqüència es pot trobar en dificultats en l'aprenentatge i en la mateixa transició a la vida adulta.

Quan estan més temps en un lloc, el vincle és diferent i la confiança augmenta, però fins a arribar aquest punt és cert que poden passar per diferents llocs i no ajuda pel seu desenvolupament, encara que actualment és el procés que s'ha de seguir.

Bàrbara, (2009), refereix que aquests joves extutelats porten una trajectòria complicada perquè poden haver patit maltractaments, no tenen moltes xarxes de suport, baixos nivells formatius i emocionalment no es troben bé a causa del seu recorregut vital.

Això fa que aquests joves es trobin en una situació vulnerable i que aquesta transició a la vida adulta sigui més complexa. Les relacions amb la família són molt importants pel desenvolupament del jove, ja que, l'entorn moltes vegades no ajuda perquè per part dels pares i mares hi ha problemes econòmics, drogodependències, problemes de salut mental, discapacitats, violència de gènere, etc. Llavors tots aquests fets afecten el jove d'una manera o altra.

Campos, (2005) diu que els joves tenen unes expectatives de l'emancipació i la transició a la vida adulta que no són molt realistes, pensen que per estar al centre, no estan bé, perquè tenen normes o tenen una visió errònia dels educadors socials, però quan surten s'adonen que allà tenien tot cobert, tenien el suport de tot l'equip i que la realitat de l'emancipació no és com s'ho imaginaven, llavors des del mateix centre això també s'ha de treballar.

Ocón, (2003) diu que, "Las nuevas políticas que van surgiendo pretenden una mayor profesionalización del personal educativo que está en contacto con los/las menores, además de la "normalización" del contacto del/la joven con el exterior y la defensa de sus derechos como niño/a" (p.32). No hi ha moltes polítiques que ajudin al procés d'independència, llavors acaba sent feina dels educadors dels centres, encara que no hi ha cap pauta a seguir. Però és important continuar formant-se, ja que tot va avançant i és necessari que com a professionals ho facin també per donar una atenció completa segons les necessitats que vagin sorgint.

Els joves tutelats tenen unes problemàtiques diferents de la resta de joves com seria la salut física i mental perquè per les seves situacions personals necessitaran ajuda d'altres professionals per poder treballar tots aquests conflictes interns que puguin tindre, molts d'ells poden tindre algun tipus de trastorn o patologia i necessitin tractament psicològic o psiquiàtric.

En l'àmbit acadèmic, aquests joves, acostumem a deixar els estudis i això pot sorgir per les problemàtiques familiars, el fet d'haver de fer un canvi d'escola, la mateixa mudança que fan els mateixos joves d'habitatge, etc. Així mateix, problemes conductuals o emocionals poden afectar en l'aprenentatge.

També és molt important el suport que rebin en el centre, ja que, si estan en confiança poden obrir-se més per poder entendre les seves situacions i saber quines són les seves necessitats per treballar-les, els educadors socials són la figura referent per aquests joves, és important crear vincles amb aquests.

6.4. Competències i actituds necessàries per a l'emancipació

En aquest apartat parlo sobre les competències i actituds que els joves que es troben en el circuit de protecció necessiten per la seva futura emancipació.

Per part del centre de menors han d'ajudar-los en aquest procés, tenint en compte que en poc temps faran la majoria d'edat i hauran d'actuar com a tal, llavors és primordial que facin un treball d'acompanyament amb ells.

Se'ls ha d'orientar sobre les opcions que tenen en el dia a dia fomentant la seva autonomia personal, donant més independència, que aprenguin a fer les tasques de la casa i que no necessitin a ningú per fer algun acompanyament, com per exemple, anar al metge sol perquè en uns mesos ho haurà de fer.

Fundació Amigo (2018), descriu alguns punts importants per la seva emancipació. Treballar la integració social perquè puguin participar en la vida social i comunitària a través de diverses activitats i augmentant les seves competències per una millor inclusió en la societat. És necessari, perquè es troben moltes vegades en situacions més complexes i no tenen tanta facilitat com altres joves.

Fundació Amigo (2018), diu que també la formació i inserció sociolaboral, perquè els/les joves tinguin una bona base educativa i puguin tindre un millor futur professional i ajudar-los/les a trobar feina perquè puguin entrar al mercat laboral. A més a més, el desenvolupament de competències, a l'hora de fomentar la seva autonomia, que siguin capaços de valdre's per si sols/les, tasques de la vida diària, aprendre a tindre una convivència sana amb altres persones i ser capaços de participar en decisions de manera responsable.

Dixon, (2008): "si atendemos al bienestar general subjetivo, la red de apoyo también es un elemento relevante; aquellos jóvenes con una red de amistades fuerte se sienten más satisfechos con sus vidas" (p.32). És primordial tindre una xarxa de suport al costat, perquè si tens un entorn sa, et fan veure la importància que tens com a persona i que t'has d'aprendre a valorar com a tal, les persones tenim coses bones i a millorar, llavors, si al teu costat tens a persones que no t'ajuden a veure aspectes positius de tu sinó al contrari, no són persones que et faran bé i tu mateix no t'ho creuràs.

Els joves tutelats reben aquest suport per part dels professionals del centre com serien els educadors socials, depèn de la situació familiar de cada jove sí que té una xarxa familiar on també donin aquest suport, però no sempre és així.

Encara que com diu Ibrahim i Howe, (2011) s'ha de tindre en compte a la família i el valor que se li dóna, en el nostre país és un punt de construcció de la nostra identitat. Hi ha cultures, més que unes altres, que la família és un pilar molt important i quan aquesta falla, costa veure la realitat perquè penses que la teva família mai et faria mal. També segons les experiències que tinguis i l'edat, fa que la teva personalitat la creïs arran de tot el que vas vivint i en el cas del treball que s'ha de fer amb els joves tutelats, és un aspecte negatiu en moltes ocasions. En els mateixos centres el que es busca principalment és el retorn amb la família exceptuant alguns casos, encara, que no sempre es pot, perquè potser després de fer un estudi, es veu com no estan preparats per poder tornar, ja que no els hi farà bé.

Jariot, Rodríguez i Sala-Roca, (2008) en López (2013) exposen que la protecció a la infància pot tindre conseqüències en problemes de conducta i emocionals, on podrien augmentar si no tenen les necessitats cobertes en els mateixos centres o no estan en bones condicions i també a l'hora de confiar en les persones, els hi costa més, ja que pensen que tothom els podria fer mal o que no se sentin preparats per explicar els seus problemes.

La família té molt a veure en el seu desenvolupament, però en moltes ocasions no ajuda en les relacions dins del centre i fora d'ell, també la seva falta de confiança en les persones, fan que siguin persones més reservades i no es deixin ajudar amb facilitat. Des dels mateixos centres s'ha d'intentar que a poc a poc i amb paciència aquests joves puguin anar traient tot el que tenen dins i poder treballar a partir de les necessitats o dificultats que puguin tindre.

6.5. Preparació a un jove que està en un circuit de protecció davant l'eminent emancipació

Hi ha tot un procés abans de l'emancipació del jove, on és quan hi ha una preparació d'aquest des dels centres de menors on està vivint. Té diferents parts, però és la manera de veure quina és la seva realitat personal i la del seu entorn, és un procés que dura mesos on es valora quines serien les seves millors opcions, segons les problemàtiques que presenta.

Quan parlem de joves extutelats ens referim a joves que han estat una part de la seva infància sota la tutela de l'administració pública, és a dir, han sigut menors en situació de risc. Per entendre la situació dels joves extutelats també s'ha d'entendre la situació dels joves en general, ja que, quan tens menys de 30 anys, és complicat viure amb unes condicions bones per poder emancipar-se.

En el cas dels joves extutelats se li suma que als 18 anys, on es considera que són majors d'edat han de buscar-se la vida, sense tindre la suficient maduresa, recursos socials, econòmics ni un suport sa al darrere.

Segons diu Sàliva (2021), parla de com aquests joves es veuen obligats a emancipar-se i començar la seva vida adulta i autònoma molt abans que els joves de la seva generació, a més a més de les dificultats que tenen. Butterworth (2017), exposa que els joves que tenen problemes emocionals i conductuals a més a més, quan compleixen la majoria d'edat deixen de tenir suport i això fa que empitjori la seva situació.

Com diu Zamora i Ferrer, (2013) aquest col·lectiu de joves tenen característiques comunes pel simple fet de ser menors en risc social, han estat tutelats per la DGAIA i han viscut en centres de menors, han viscut històries de vida complicades, on no tenen el suport familiar, baixa autoestima, inseguretat i estan estigmatitzats, això fa que entre ells es poden arribar a entendre sense explicar quina és la història de cadascun.

En el cas de Sandra Zamora i Virginia Ferrer (2013) exposa que aquests joves han pogut patir algun tipus de maltractament físic, psíquic, social, etc. Estan en vulnerabilitat social en comparació amb altres joves, també el seu nivell formatiu sol ser baix, es veuen obligats els 18 anys a emancipar-se i no tenen molts referents adults al seu voltant. Els processos d'emancipació d'aquests joves és molt abans del que hauria de ser i del que es considera normal en la resta de joves. L'edat mitjana a Espanya es troba entre els 29 anys i, en canvi, les persones que han format part del circuit de protecció es veuen obligades als 18 anys.

L'emancipació pels joves és una etapa de molts canvis, l'habitatge, altres referents adults, educadors i professionals i unes altres formes d'actuar, en molt poc temps fan grans canvis i no els hi dóna temps a tindre una adaptació, ja que no tenen més opcions que acceptar-ho i tirar endavant per ells mateixos.

Cal parar atenció al procés emocional relacionat amb el moment personal que suposa l'emancipació que estan vivint en aquest moment per la nova etapa que estan entrant, també els hi provoca molta incertesa del que passarà, aquesta inestabilitat també és a causa dels pocs recursos que hi ha i que han de començar a prendre decisions sense cap mena d'experiència.

També s'ha de tindre en compte a aquests joves que han vingut com a menors no acompanyats, que provenen d'un altre país, ells tenen a més a més la cultura, la llengua i creences diferents, és un hàndicap que s'afegeix, amb la qual cosa, podem suposar que presentaran dificultats a l'hora de comunicar-se i poder estudiar o treballar.

Wade i Munro (2008), parlen de la importància de tindre relacions positives de familiars, professionals i amics, quan aquestes no són sanes i s'ha intentat fer un treball, però si no funciona és millor que no tinguin contacte pel seu bé i futur. Com expliquen Oriol, Sala-Roca i Filella (2014), el suport social que els joves tenen en la seva transició a la vida adulta és un factor molt important per l'èxit en la seva emancipació.

I finalment és molt important parlar sobre la salut, i els hàbits saludables que han de seguir, a part de la higiene i alimentació, també el no consumir substàncies on no els ajudarà en res sinó que serà tot al contrari, s'ha de visibilitzar perquè entenguin les repercussions negatives que podrien tindre.

6.5.1. Aspectes que faciliten aquest procés d'emancipació

Hi ha diferents aspectes que poden facilitar tot el procés d'emancipació i que tingui resultats d'èxit. Del Valle, Álvarez i Bravo, (2003), deien que com més tard surten del centre residencial menys probabilitats tenen de patir situacions marginals en el futur i hi ha més possibilitats per aconseguir una emancipació satisfactòria.

Ballester (2016), exposa que el procés d'independència accelerat en el que es troba al voltant dels 18 anys augmenta el risc de fracàs escolar, precarietat laboral, conductes addictives, delinqüència, etc. Ajudar aquests joves a què vegin la importància de formar-se, que tinguin facilitat per tindre una bona educació adaptada a les seves necessitats i també puguin entrar al mercat laboral sense prejudicis.

Ballester (2016), comenta que l'estabilitat en la trajectòria dels joves és clau per poder tindre una transició a la vida adulta satisfactòria. També quan un menor no ha patit molts canvis durant l'acolliment, mostren més estabilitat al fer els 18 anys, més possibilitats de tindre recursos de suport, èxit en els estudis i la feina, quan és al contrari s'ha comprovat que hi ha més possibilitats de patir exclusió social, per tant, és important reduir tants moviments de centres als joves.

López (2013), defèn que els programes d'emancipació necessiten tindre uns pilars bàsics, com seria endarrerir l'adolescència del jove fins que estigui preparat, avaluar profundament les necessitats de cadascú, proporcionar suport a través de recursos per aquesta transició, donar suport social per l'emancipació, augmentar les ajudes econòmiques, suport per l'accés a l'educació i l'ocupació, desenvolupar habilitats per la vida quotidiana, també per la presa de decisions i resolució de conflictes. Fomentar els recursos per l'emancipació, perquè els joves puguin accedir i puguin continuar els estudis, això ajudaria si hi hagués més places en els pisos tutelats.

En el cas de Ballester i Oliver (2016), van exposar que els pilars necessaris serien, oferir suport més enllà dels 21 anys, millorar la col·laboració dels agents implicats en el procés d'emancipació com professionals, institucions i associacions, millorar les ajudes financeres, desenvolupar les habilitats d'autonomia personal i social, presa de decisions i resolució de conflictes, educació emocional, empatia i habilitats de comunicació. Ballester i Oliver (2016), també expliquen que és important afavorir la participació dels joves en el procés d'emancipació perquè els hi ajudarà per avançar en la presa de decisions, promoure competències i vincle familiar, prioritzar programes d'inserció sociolaboral i canviar els estereotips dels mitjans de comunicació per eliminar l'estigmatització.

També aspectes que poden facilitar en l'emancipació seria si tingués una família amb la qual pot comptar a prop, si tens vincle amb els educadors, et poden ajudar molt més a trobar recursos i poder comptar amb ells i el context on s'emancipi que sigui un bon espai. És important l'atenció individualitzada perquè és una forma que la persona se senti molt més còmoda i segura de si mateixa perquè vegi que sí que pot fer-se càrrec de la seva pròpia vida.

6.6. Emocions dels joves en el procés d'emancipació

En aquest apartat es parla sobre les emocions i sentiments dels joves durant tot el procés d'emancipació, ja que, molts cops no es té en compte el que ells senten i és molt important per veure quins aspectes s'haurien de millorar o les necessitats que realment tenen. Pel fet que no hi ha una bibliografia explícita sobre això, he basat aquest punt sobre entrevistes que he trobat en una investigació realitzada que es va fer respecte a les emocions i vivències dels joves que han estat en un circuit de protecció.

Per aquests joves tota aquesta situació és complicada, per poder entendre-ho s'ha de veure des d'un principi en el moment que entren al centre, ja que, aquests joves van creixent tenint les experiències prèvies al seu internament en el centre i la vida dins d'aquest, així és com van construir la seva identitat i van madurant. Les causes per les quals un jove entra dins del centre poden ser diverses, pot ser perquè la seva família no pot satisfer les necessitats bàsiques, per violència, abusos sexuals, abusos de les drogues, entre altres. És a través de la DGAIA qui acaba assumint la responsabilitat de la protecció dels drets de l'infant.

Cada jove afronta la seva experiència al centre d'una manera o altra, per això és important treballar amb cadascú per veure quina és la seva manera d'actuar i de quina forma se li podria ajudar millor.

Durant tot aquest procés d'adaptació, els joves tenen moltes emocions i sentiments que s'han de treballar perquè puguin exterioritzar-les. D'acord amb la bibliografia consultada, s'han pogut identificar les reaccions dels mateixos joves de com se sentien, un d'ells comentava: "Sentia ràbia per la situació que m'estava tocant viure, impotència, por, rancor, soledat. Sobretot ràbia envers la mare, i també per la mort del pare, si ell no s'hagués mort, nosaltres no seríem aquí" (p.60).

Els educadors socials han d'estar amb ells acompanyant-los i escoltant-los, a partir d'allà poder utilitzar unes estratègies correctes perquè puguin tirar endavant i no quedar-se amb tots aquells pensaments negatius.

L'estada en el centre per al jove ha de ser gratificant, traient de les seves vivències on lògicament serà complicat el procés, però s'ha d'intentar que aquest estigui a gust, se senti com dintre d'una família, on pugui tindre un espai sa i de confiança i també poder formar-se per tindre un bon futur.

Un altre dels joves que va passar pel centre comenta: "Sempre valoraré els aprenentatges que m'han donat [...]. M'han ajudat a trobar feina, a buscar un pis, psicològicament, anímicament i emocionalment" (p.61). Aquests missatges són molt positius, on es pot veure com la feina que es fa al centre és bona i que realment els joves aprofiten aquestes oportunitats.

També hi ha diverses opinions respecte a les seves vivències allà com seria: “Al centre sí que m’hi he sentit com a casa, ells m’hi van fer sentir així” (p.61) i també “Al centre hi tens persones en qui confiar més o menys, però no hi ha el caliu que un necessita per créixer quan ets infant” (p.61).

Es pot veure que depèn de la persona ho viu d’una manera o un altre, encara que reconeixent també la feina dels professionals del centre, però sí que és cert que cada persona ho viurà d’una forma diferent, perquè també som diversos nosaltres, s’ha d’acceptar, perquè no tothom és igual, l’important és que la feina d’educadors socials es faci bé i que estiguin satisfets els joves. Molts cops no s’adonen de la feina que hi ha darrere, fins que no surten del centre.

A més a més, se li suma que alguns joves no tenen expectatives de futur també per la situació familiar que tenen, llavors no tenen la motivació per continuar formant-se, pensen que no és necessari o inclús copien patrons agressius que han viscut a casa, per això és molt important dedicar-li temps a l’educació perquè millorin tots aquests aspectes i tinguin una bona formació. Així mateix, ajudar-los a trobar la motivació perduda, sigui orientant-los i donant-los informació sobre estudis professionals que els hi pugui agradar, com ajudar-los en el dia a dia en els deures perquè vegin que sí que poden treure’s els estudis.

El rol dels professionals és estar en tot aquest procés, ajudar-los en tot el que necessitin i que sentin que tenen a persones de confiança al voltant, no sempre el vincle amb un jove serà igual, per això és un dels aspectes a tindre en compte a l’hora d’escollir tutors o si s’ha de fer algun canvi.

Els joves manifesten sentir dubtes i pors respecte a la seva vida independent, ja que aprecien que no tenen eines per fer-ho, per exemple un dels joves de l’entrevista recopilada, manifesta que: “Al centre tot és fàcil, mai et falta de res, t’ho faciliten tot i quan surts et desestructures, perquè no saps ni fer uns ous ferrats” (p.66). Aquestes sensacions són de por, perquè han de marxar del centre i no saben com començar la seva independència, perquè no tenen les eines per poder-ho fer.

Una de les percepcions que comparteixen els joves a les entrevistes és que l’etapa d’adolescència els hi passa molt de pressa, per exemple aquest jove diu això: “Em va passar molt ràpid del catorze als divuit i no et preparen per sortir. Arribes als divuit i no tens res, i no em sento preparat. Em volia quedar al centre” (p.66) per altra banda, un altre jove diu: “L’últim any d’estada al centre el vaig aprofitar molt, ja que les propostes que em van fer em van ajudar” (p.66). Això són diferents vivències dels joves abans d’emancipar-se, s’ha de dir que depèn del centre et preparen més o menys i aquí es demostra, hi ha centres on tenen ja un pis a part per poder treballar l’autonomia amb temps, on has de fer quasi tot tu i és una manera d’aprendre.

Sí que és cert que quan ets menor hi ha un educador sempre amb tu, però hauràs de responsabilitzar-te de les teves coses i d'organitzar-te. Hi ha centres on els últims mesos és quan et comencen a explicar quines opcions tens i a donar-te més responsabilitats, realment no hi ha temps suficient perquè puguis ser conscient d'això i tindre aquesta autonomia necessària.

En el moment que fan els 18 anys és un moment que estan contents per fer anys i poder marxar del centre, però alhora és com una sensació amarga, ja que, en el fons, no volen perquè allà estaven protegits, amb les necessitats cobertes i quan surten d'allà ja és cosa dels joves que facin el seu camí.

Quan surten del centre també hi ha moltes pors respecte al seu futur, com per exemple trobar feina, falta de recursos econòmics, falta d'un entorn que et doni suport, etc., ja que d'un dia a un altre han de començar a fer-ho tot sols.

He trobat altres entrevistes en mitjans de comunicació a persones extutelades que porten aquest procés emocional, on aquests joves expressen els seus sentiments al respecte.

Salma descriu que els 17 van ser horribles, ja que veia a nois i noies sortir del pis de menors amb les seves maletes i al carrer, es començaven a plantejar que li passaria en ella perquè sent que no se'ls té en compte i han de fer tot molt més ràpid. Actualment, té 19 anys, al sortir del centre va anar a una residència i actualment viu a un pis de Sant Joan de Déu on conviu amb 4 companyes més.

Henae comenta: "Cuando cumplí 18 años me tiraron a la calle", així recorda quan se'n va anar del centre de menors, actualment, viu al pis amb Salma. Totes dues estan dins del projecte Futur&Co, és una iniciativa d'innovació social, on el que busca l'administració són joves en risc d'exclusió social a Espanya perquè siguin autònoms i tinguin una bona qualitat de vida. El que volen és generar un clima de confiança perquè se sentin segures, no només els hi donen un lloc on dormir, sinó també suport psicològic, formatiu, jurídic, administratiu i econòmic, on finalment puguin ser autònomes.

Aquesta iniciativa està dirigida a joves d'entre 18 i 29 anys, hi ha dos criteris que seria la motivació per tindre un projecte de vida i la situació de sensellarisme o exclusió social.

A més a més, hi ha algunes normes de convivència que es pacten, com seria no es pot portar a ningú a casa sense demanar autorització, hi ha assemblees per parlar de la convivència i problemes que hi poden haver. En aquest cas no tenen una data límit, sinó que el temps ho marquen les joves, elles descriuen que poden estudiar, sentir-se a gust i relaxades.

6.7. Recursos de la xarxa comunitària per atendre a joves extutelats

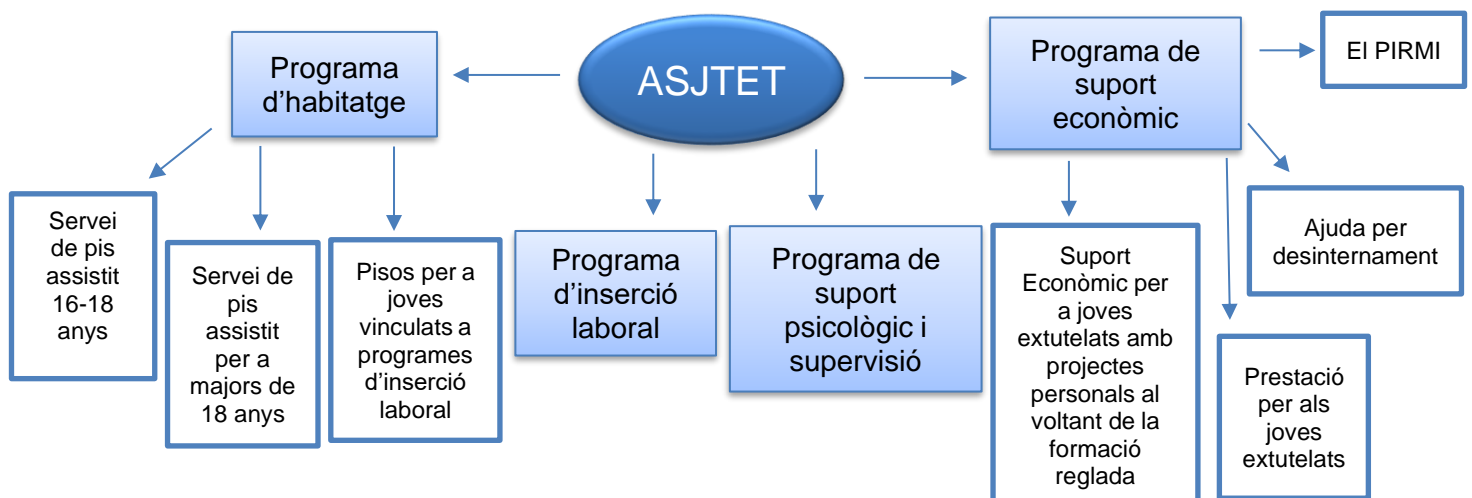
Hi ha diversos recursos per als joves que estan en procés d'emancipació, ja que cada jove tindrà unes necessitats o unes altres, s'ha de fer una valoració per ajudar-los de la millor manera possible.

ASJTET (2013), és l'àrea de apoyo a los jóvenes tutelados y extutelados, està per tota Espanya, però em centraré en Catalunya, està administrat per la Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família, Direcció general d'atenció a la infància i adolescència (DGAIA) i àrea de Suport als joves tutelats i extutelats.

L'ASJTET (2013), té diferents programes per les diverses demandes que tenen els joves que s'han d'emancipar i no poden tornar amb la família, aquests programes són d'habitatge, laboral, suport econòmic i acompanyament jurídic. Hi ha joves que ja comencen a treballar als 16 anys, però normalment és als 18 anys.

ASJTET (2013), dona als joves una atenció individualitzada a través dels professionals que informen, orienten, acompanyen, assessoren i formen, és a dir fan aquest acompanyament al jove fins que té les suficients capacitats i autonomia per desenvolupar-se per si mateix en la vida quotidiana. L'edat seria del 16-18 anys, és el període que consideren adient per arribar als objectius per l'emancipació de la persona, utilitzen el Projecte Educatiu Individual (PEI).

A continuació és pot veure de manera més visual i seguidament s'explicarà cadascun d'ells:

Taula 1: ASJTET. Font Pròpia

Programa d'habitatge, és temporal per als joves, per aconseguir la seva inclusió social i independència, ja que aquests joves no tenen un nivell econòmic alt o potser inexistent, ni tampoc poden tornar amb la seva família, llavors està aquesta opció perquè no es quedin al carrer i puguin continuar estudiant o entrar al mercat laboral.

Aquest programa treballa amb joves d'entre 16 a 21 anys. Tenen diversos tipus de programes per a habitatges:

- Servei de pis assistit per a joves de 16-18 anys
- Servei de pis assistit per a joves majors de 18 anys
- Servei de residència o pisos per a joves vinculats a programes d'inserció laboral de 16-18 anys i de 18-20 anys.

Programes d'inserció laboral el que busquen és que els joves entrin al mercat laboral entre les diferents províncies de Catalunya, busquen treballar les competències i potenciar la formació d'aquests, on se'ls assessora i orienta.

Programa de suport psicològic i supervisió, l'objectiu professional seria oferir orientació psicològica als joves que estan en qualsevol programa de l'ASJTET, per ajudar a superar qualsevol problemàtica que els impedeixi avançar.

Programa de suport econòmic, l'objectiu d'aquest programa és proporcionar als joves majors d'edat extutelats un ingrés econòmic perquè a poc a poc arribin aquesta autonomia i independència. Això ha d'anar conjuntament a un pla de treball individual (PTI) i programa de seguiment socioeducatiu i que hi hagi una persona de referència.

Tenen opció a prestacions segons el cas:

- Prestació per als joves extutelats regulada per la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic. Els joves que han estat tutelats durant un període superior a 3 anys tenen dret a rebre una prestació fins que fan 21 anys que equival a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (663,98 euros mensuals any 2013)
- Ajuda per desinternament. Són ajuts excepcionals de 240 euros mensuals per un màxim de 6 mesos per a joves extutelats sense dret a prestació.
- Suport Econòmic per a joves extutelats amb projectes personals al voltant de la formació reglada (Ajuts de la Fundació "La Caixa"). L'Obra Social "la Caixa" juntament amb l'ASJTET compten amb un programa de suport a joves extutelats en itinerari formatiu. Els joves reben una ajuda de 519,12 euros mensuals.
- El PIRMI (Renda Mínima d'Inserció). El programa de renda mínima d'inserció recull l'excepció dels joves extutelats perquè aquests puguin cobrar-la abans dels 25 anys (edat d'inici de la prestació per al conjunt de la població).

Molts dels joves participen en diferents programes a la vegada segons les seves necessitats.

6.8. Paper de l'educador social

6.8.1. Amb els menors tutelats

Els educadors són els que s'encarreguen del desenvolupament integral dels joves, és important que durant l'etapa dins del centre es treballi per a quan facin la majoria d'edat els àmbits educatius, laborals i legals. El suport que es farà a cada jove és diferent perquè cadascú té el seu procés, si no pot fer un retorn amb la família, s'ha de treballar perquè estiguin preparats per a quan hagin de marxar.

Camacho, (2013), diu que la intervenció educativa ha de començar a partir de crear una relació forta de l'educador i el menor, poder tindre un bon vincle de confiança i educatiu. És important que els educadors socials acompanyin als joves d'una manera propera, donin suport a les seves necessitats, que tinguin empatia i habilitats comunicatives, flexibilitat per adaptar-se a situacions que puguin sorgir, paciència, creativitat i sentit de l'humor.

Camacho, (2013) exposa que és important que els joves rebin suport per part dels professionals, perquè desenvolupin una bona autoestima i crear un espai de seguretat, respecte i llibertat, és necessari donar al jove un espai de confiança i de bona energia, perquè això facilitarà en el seu desenvolupament i en les relacions tant del centre com fora d'aquest.

Saldaña, (2016) comenta que l'educador social necessita una formació, planificació, programació i avaluació. Les activitats del dia a dia es converteixen en espais perfectes per tindre una intervenció amb el menor, es on es creen els vincles per poder fer una bona feina. L'educador ha de ser el referent per al jove on pugui compartir tant els bons moments com els dolents, però per trobar aquests espais per formar un vincle afectiu es necessita una bona planificació.

Saldaña, (2016) també explica que és molt important tindre una bona relació entre tots els educadors i l'equip tècnic per poder fer una bona feina entre tots. L'educador és molt important per la intervenció amb els menors, perquè experimenta moltes vivències amb els joves, moltes emocions compartides on l'ajudarà per anar adquirint les habilitats necessàries per al seu bon desenvolupament.

Fernández (2009), exposa algunes funcions que l'educador social té en un centre de menors:

- Participar en la programació i organització del centre amb l'equip educatiu
- Realitzar avaluacions, planificar programes, fer seguiments i memòries individuals
- Fer intervencions educatives amb els menors en els diferents àmbits (família, escola, amistats, etc.)

- Treballar en l'educació dels menors intervenint individualment en la seva vida quotidiana, ajudant en el seu progrés i maduració.
- Treballar per facilitar la comunicació i les habilitats socials dels joves
- Compliment de les lleis
- Elaboració i redacció de tota mena d'informes
- Fer un seguiment de l'evolució dels menors
- Guardar confidencialitat sobre els menors i les seves famílies
- Realitzar accions bàsiques d'alimentació, higiene, salut, etc.

6.8.2. L'acompanyament en els pisos tutelats

En els pisos tutelats busquen que els joves se sentin segurs i amb les necessitats bàsiques cobertes, l'educador és qui estarà per acompanyar al jove en la seva inclusió social, però no estarà allà tot el dia, sinó que va algunes hores per revisar com va tot.

Rojo (2020), comenta que la principal funció de l'educador social als pisos tutelats seria l'acompanyament diari pel desenvolupament integral de la persona.

Segons Rojo (2020), exposa que tenen unes funcions concretes com serien:

- Millorar l'autoestima dels joves
- Establir hàbits d'higiene i alimentació
- Assegurar una bona educació sexo-afectiva
- Tindre una bona escolta activa amb els joves sempre que ho necessitin
- Tindre una bona formació educativa
- Fomentar la pràctica d'algun esport
- Desenvolupar habilitats socials perquè puguin millorar la seva integració a la societat
- Assegurar una bona convivència entre els joves que viuen al pis
- Coordinació amb l'equip psicosocioeducatiu per parlar sobre l'evolució i necessitats dels joves
- Elaboració, revisió i avaluació dels plans d'intervenció individualitzats
- Promoure l'autonomia dels joves

En el cas dels educadors que estan als pisos tutelats J. Camacho, (2010), ens explica que des d'aquests recursos el que pretenen és oferir un espai on el jove se senti còmode i que participi activament en el seu propi temps i procés. Al final aquest jove ha de tindre més independència, perquè ja no hi haurà ningú darrere perquè faci les tasques, faci els deures o vagi a treballar, sinó que ell sol ha de ser l'encarregat/da d'organitzar-se.

El paper dels educadors serà de supervisió i de referents per si necessiten qualsevol cosa, però ja no hi seran 24/7 allà, es treballarà un Projecte Educatiu Individualitzat (PEI) i informes de les tutories de seguiment (ITSE), juntament amb les tutories.

Hi ha diversos factors que s'han de tindre en compte en el procés d'emancipació, és molt important l'educació dels joves perquè és la preparació per la seva majoria d'edat, és una eina que dóna competències pel seu desenvolupament personal, social i professional.

Els joves hauran de buscar una feina en el moment que surtin del centre, se'ls ha d'informar de les diferents feines que poden optar, els contractes que hi ha, funcions que hauran de realitzar, etc. A més a més, se'ls ha d'informar sobre les prestacions que poden rebre i els requisits que hi ha.

També és molt important tractar els hàbits saludables que hauran de seguir per poder continuar en el pis, és primordial que compleixin les normes d'higiene i alimentació i a la vegada no consumir tòxics, perquè si no podrien marxar del pis, se'ls ha de fer entendre la importància de mantenir uns bons hàbits per tindre una millor qualitat de vida.

7.3. Principis ètics

Tenint en compte el context d'investigació en l'àmbit social, he considerat diversos principis ètics en el plantejament de la present investigació:

- Principi de confidencialitat i de protecció de dades
- Principi de Beneficència i integritat
- Principi d'autonomia

D'acord amb la metodologia d'investigació escollida per aquest treball, les entrevistes realitzades compten amb el compromís de la investigadora per recollir de manera justa totes les respostes que donin les persones entrevistades, evitant que siguin respostes esbiaixades.

Primer es farà un consentiment informat i full d'informació, on s'informarà per escrit als participants sobre el propòsit de l'estudi i anàlisi posterior que es realitzarà de les dades recollides.

D'acord amb el Reglament General de Protecció de Dades i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i normativa complementària, es garantirà als participants que hi haurà una correcta gestió de les seves dades de caràcter personal.

Per altra banda, se l'informarà del registre de les dades a través de la gravació de so amb l'única finalitat de ser tractats en la present investigació i no seran difosos els registres sense autorització de la persona participant.

7.4. Disseny del treball empíric

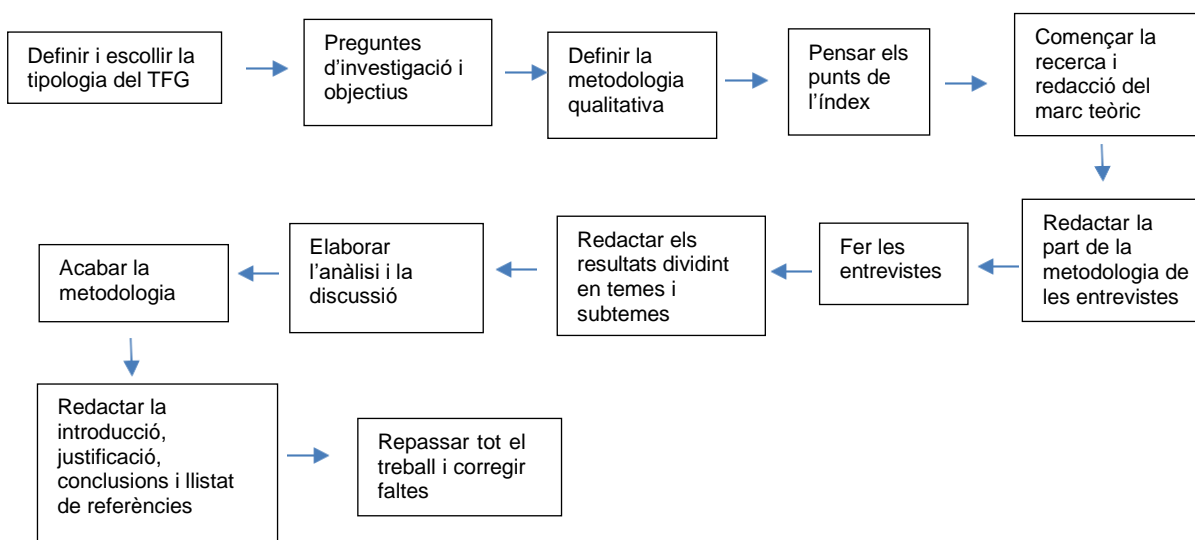
En aquest treball empíric s'ha de tindre en compte el context d'aquesta investigació en l'àmbit de les ciències socials, el que vull aconseguir és un model d'investigació per obtenir coneixements qualitatius amb dades reals a través d'entrevistes realitzades. Aquest estudi ajudarà a poder analitzar de quina manera es treballa l'emancipació als centres de menors, quines emocions senten i les conseqüències que els joves tenen.

Primer de tot he definit i escollit la tipologia de TFG que vull realitzar, en aquest cas és una recerca aplicada, a continuació em marco els objectius i les preguntes d'investigació per saber de quina manera vull enfocar el meu TFG, on també he pensat i redactat els punts de l'índex del marc teòric. Quan els vaig apuntar va ser quan vaig començar a buscar referències bibliogràfiques on parlessin de cada apartat i redactar-ho.

En acabar tot el marc teòric i corregir tot el que havia de fer, vaig començar a redactar la metodologia de les entrevistes per començar a realitzar-les on al total he pogut fer 6 entrevistes, 3 a professionals i 3 a joves, han sigut molt gratificants i m'han proporcionat la informació que necessitava per la meva recerca. Quan vaig tindre les entrevistes fetes vaig redactar els resultats dividint-los per temes i subtemes, així era una forma de fer-ho més fàcil a l'hora de fer l'anàlisi i discussió que vaig elaborar.

Quan vaig tindre tot acabat vaig redactar tot l'apartat de la metodologia que em faltava, vaig fer la introducció, la justificació, conclusions i el llistat de referències.

Per acabar vaig repassar tot el treball i he corregit tant les faltes com aspectes que s'havien d'arreglar. El disseny del treball empíric que s'ha realitzat és aquest, de manera més visual:

Taula 2: Disseny del treball empíric. Font Pròpia

7.4.1. Participants

Les participants seran dones de 18 anys, on ja s'han de plantejar l'emancipació o ja s'han emancipat i pensar en el seu futur, ja que depèn del perfil de les dones que han passat o es troben en el circuit de protecció, tenen una altra opció o no i també educadors dels dos centres on he realitzat la recerca.

Mostra	Centre on es troba o ha estat	Jove o Professional	Accés a la mostra
E1	Centre d'acollida Talaia	Professional	Contacte amb el centre
E2	Centre d'acollida Talaia	Professional	Contacte amb el centre
E3	Centre d'acollida Talaia	Jove	Contacte amb el centre
E4	Centre d'acollida Talaia	Jove	Contacte amb el centre

E5	CRAE Nazareth	Jove	Contacte amb el centre
E6	CRAE Nazareth	Professional	Contacte amb el centre

Taula 3: Participants. Font Pròpia

7.4.2. Instruments

Amb la finalitat d'aconseguir una eficaç recollida de dades, he comprovat si la meua recerca en el marc teòric ha estat correcta i s'assimila a la realitat, per això la tècnica que he utilitzat ha sigut l'entrevista. Les entrevistes han sigut semiestructurades, amb preguntes obertes i directives, perquè considero que tindrè molta més informació respecte al marc teòric que cercat, també és la manera que m'han compartit les seves experiències en els diferents ítems que m'he plantejat des del primer moment, directives perquè jo com a persona entrevistant prenc un rol directiu on m'encarrego tota l'estona de formular les preguntes amb un guió previ. He fet 6 entrevistes, 3 a educadors/es socials que treballen a centres d'acollida i CRAE i les altres 3 a noies extutelades.

Manuel Montañés, (2010), parla de les entrevistes semiestructurades i amb preguntes obertes dient que serien preguntes obertes quan el que es busca és fer que la persona entrevistada expliqui el seu discurs per conèixer el seu posicionament sobre diferents temes i semiestructurada perquè és una llista de preguntes prèviament preparada.

Procediment i tractament de les dades

El procediment és tot el procés del meu Treball de Fi de Grau on mostro tota la feina feta durant tots aquests mesos de feina.

Primer de tot va ser decidir la temàtica del treball, juntament amb els punts i apartats que volia tractar. Quan tenia tot marcat vaig començar la recollida d'informació a través d'investigacions realitzades, revistes científiques i especialitzades, entrevistes fetes dintre d'un estudi, notícies, etc. Les paraules clau que vaig anar utilitzant sobretot eren emancipació, recursos, joves tutelats i extutelats.

Després de la recerca d'informació vaig anar seleccionant quins apartats em podien servir per a la meua recerca i vaig redactar-ho, a l'acabar va ser quan vaig dur a terme les preguntes per les entrevistes tant a professionals com a joves.

Abans de fer l'entrevista he elaborat consentiments informant i fulls d'informació perquè les persones entrevistades siguin conscients de què va el meu treball de fi de grau i vegin que hi haurà confidencialitat, després vaig contactar amb els dos centres perquè m'ajudin a realitzar les entrevistes i vaig quedar per fer-les.

La tècnica que utilitzaré per realitzar els resultats és dividir-los en 3 temes que responen a la pregunta de la recerca, a partir d'aquí he dividit en subtemes que estan relacionats amb el principal, a continuació he recollit les dades qualitatives que tinc a partir de les entrevistes que he realitzat on he anat agafant textualment diferents frases que m'han dit i organitzant-les segons el subtema corresponent.

Així mateix, després de recollir la informació que necessito faré una anàlisi i discussió al respecte, recollint també la recerca que he fet al marc teòric, així es podrà fonamentar amb l'experiència real dels professionals i les joves la realitat i la situació en la qual viuen i es podrà fer la comparació.

8. RESULTATS

En realitzar les 6 entrevistes he fet un recull dels resultats per la meua investigació. Ho he dividit en 3 temes, servirà per ordenar les respostes dels informants, on en cadascú hi ha diferents subtemes, els he organitzat segons la relació que hi ha entre ells per poder tindre coherència a l'hora de fer l'anàlisi i discussió.

8.1. Tema 1: Nivell educatiu

Aquest tema està dividit en 3 subtemes, la feina que es fa des del centre per la futura emancipació, si els educadors han ajudat en el procés i de quina forma es treballa l'autonomia.

8.1.1. Subtema 1: La feina que es fa des del centre per la futura emancipació

L'E1 comenta: "No li podem dir vés a fer la compra, perquè estem a un centre d'acollida, això a un CRAE sí, però aquí no, però d'altre tipus de gestions, totes les que tinguin a veure amb ella mateixa, apuntar-se al SOC, mirar recursos formatius, portar sol·licituds i escrits a la DGAIA, tot això se li dona l'adreça o la busqui, tot això es planteja busca tu com has d'anar allà."

En el cas de l'E2 diu que: "Aquí la millor manera que tenim de treballar això seria delegant moltíssim a les noies, és a dir han de fer una gestió mèdica, o apuntar-se a un recurs o han d'anar a buscar informació al SOC," a més a més comenta: "és un centre hi ha uns protocols, no hi ha accés a la cuina, no hi ha accés a la bugaderia, no poden fer la compra, tot el que és l'àmbit més domèstic queda molt més apartat perquè no es pot treballar i també és molt més necessari, que sàpiguen dur una dieta equilibrada, gestió de l'economia, etc. De moment és bastant complicat fer-ho en el nostre centre, però tota la part administrativa i tràmits sí que fen molta èmfasi perquè és el que al dia de demà els ajudarà"

Segons l'E3 comenta: "Bien, yo he aprendido las cosas aquí, aprendido hacer las cosas yo sola, en el centro estoy ahora bien, estoy esperando el piso que tengo ya 18 años."

En canvi l'E4 diu que: "Yo diría que nada, porque lógicamente era un centro de acogida, donde nos hacían casi todo y siempre estaban ahí, nos ayudaban, ahora no es lo mismo, tengo 18 años y tengo que hacer todo sola."

En el cas de l'E5 diu: "Empezar por ejemplo pedir cita a médicos, empezar a ir sola a los sitios, tus tarjetas las tienes tú, las lavadoras las haces tú, 17 para 18 puedes empezar a cocinar algo, a veces nos contaban, puedes ir a este lugar si necesitas esto, esto lo tienes que hacer así. Ahorrábamos bastante durante el tiempo que estabas ahí".

En canvi, l'E6 explica que el que fan és: “que sàpiguen ficar rentadores, que sàpiguen cuinar, netejar, elles fan taller de cuina, elles gestionen el tema de la meua salut, les ensenyem a com demanar cites, les acompanyem les primeres vegades al metge després van soles, sí que tenim comunicació amb la doctora per si ens han de comentar alguna cosa, però que siguin elles soles fer aquest procés. També com gestionar la prestació econòmica, nosaltres estem amb elles, però ho fan elles, van a DGAIA, ho presenten, igual que la prestació del pis, ho fem amb elles, les acompanyem, però elles fan el paper i nosaltres les guiem, la prescripció dels estudis i la tramitació de les Beques amb elles perquè aprenguin a com fer-ho, fem tallers d'economia” i també comenta “També van a comprar elles la higiene, tenen 5 euros per això, sabó, compreses, tàmpax, tot això. Al principi quan comencen el programa les acompanyem al supermercat perquè puguin veure els preus que hi ha, depèn del supermercat hi ha uns preus o altres, les acompanyem en aquest procés. Intentem empoderar-les perquè siguin elles les protagonistes de la seva vida.”

Després de transcriure els resultats, he pogut comprovar que en aquest cas es contesta la meua primera pregunta d'investigació: Com es treballa el procés d'emancipació dels joves en un centre d'acollida i en un CRAE?, ja que ens parla sobre la forma que cada centre s'encarrega d'ajudar en la transició a l'etapa adulta dels joves i tant les joves com els professionals menciones diferents aspectes, però, és cert que al centre d'acollida no es realitzen tantes tasques com al CRAE.

8.1.2. Subtema 2: Si els educadors han ajudat en el procés

Segons l'E1: “Principalment, posar peus a terra i fer un projecte de futur que sigui realista, que costa molt” i “fer-les entendre que elles també són responsables del seu propi procés i que tenim un límit les persones que estem al seu voltant, que hi ha coses que han de ser elles i a vegades no ho entenen, perquè diuen per què no puc comprar-me això d'aquesta marca i així”

En el cas de l'E2: “Sobretot l'acompanyament, perquè inclús quan les noies ja han marxat, continuen trucant aquí, passa això, m'han fet fora del pis, no sé a on anar i sobretot l'orientació i l'acompanyament, que elles es puguin empoderar el màxim possible, que se sentin segures, encara que no visquis aquí si passa qualsevol cosa, vine o truca”.

Respecte a aquest tema la jove de l'E3, diu que: “Sí, me ha ayudado normal, bien” i també exposa que: “Si, ellos me dicen, va Nihad eres fuerte, cuídate mucho, tú eres buena, tú puedes poner las cosas sola.”

Segons l'E4 diu que: “Me ha ayudado bastante, le estoy agradecida, porque siempre que necesitaba algo se lo decía y si no podía al momento buscaba forma de hacerlo.”

L'E5 comenta que: "La educadora que tengo en el piso, yo la tenía en el CRAE, entonces ya nos conocíamos, no hay que volver a empezar, ella me ayudo bastante y alguna cosa sí que hizo ella."

En canvi, l'E6: "acompanyant-les, però des de darrere, nosaltres intentem que siguin elles les que intenten detectar les necessitats que tenen, si veiem que no, els hi donem un cop de mà, però han de ser elles qui s'adonin i que siguin elles les que es responsabilitzin del seu procés, perquè és l'única manera de tindre èxit" també "Fomentar l'autonomia deixar-les fer, que s'equivoquin, tornar a començar i que s'equivoquin el màxim que puguin aquí que és un espai que està amb nosaltres perquè es puguin equivocar menys quan surtin."

En aquest cas podria respondre a les preguntes de: Els professionals participen en tot aquest seguiment? I també la de: Quines necessitats presenten els joves que estan en procés d'emancipació?, on aquí es pot veure que la seva participació es activa i les joves en aquest cas s'han sentit a gust i escoltades en tot moment durant tot el procés d'emancipació. I respecte a la segona pregunta parlen també de les necessitats que els joves presenten i que s'han de tindre en compte per treballar-les.

8.1.3. Subtema 3: De quina forma es treballa l'autonomia

L'E1 destaca que: "se li dóna diners si va a comprar la roba sola i no va amb el tutor o tutora, aquestes petites coses, dins del context de centre d'acollida, s'intenta que aquesta noia faci el màxim de coses possibles que pugui sola"

En el cas de l'E2 diu que: "Majoritàriament, això el tema de les gestions i documentació sí que en algun cas puntual alguna compra o petites tasques domèstiques"

L'E3 exposa que: "He aprendido a poner las cosas sola y bien, ordenar la habitación, coger mis cosas y ponerlo todo bien"

Segons l'E5 comenta que: "Yo creo si al menos en mi caso sí, pero sé que tengo que hacer mis cosas, hacer la compra y así, lo tenía en mente, aunque no nos lo hubieran dicho así, para mí fue bien, ya que nadie nos lo va a decir, va bien que te lo digan para tenerlo en mente. Entonces cuando salí ya sabía que tenía que hacer, el banco va así, esto va así, etc. Lo que me hubiera faltado es aprender a ir de compras porque me cuesta, hago listas de compras y es como no sé qué quiero, a veces compro y no lo acabo comiendo. Una de las cosas que tienes que hacer, es ir al médico, ordenar, etc."

Segons l'E6 "Jo crec que si, el que crec que falta independentment de què és el programa de "Casita" que es diu programa d'acompanyament a la vida adulta, penso que a resis s'hauria de treballar molt més l'autonomia", però destaca "falta personal i falten recursos de tota mena, econòmics i humans".

Aquest subtema coincideix amb la pregunta del subtema 1: Com es treballa el procés d'emancipació dels joves en un centre d'acollida i en un CRAE?, perquè parla sobre com es treballa l'autonomia en concret al centre davant la present emancipació de la jove, ho fan perquè puguin aprendre el màxim possible allà i s'equivoquin menys al sortir.

8.2. Tema 2: Nivell emocional

Aquest tema està dividit en 2 subtemes, mocions que senten les joves a l'emancipar-se i desigs i expectatives respecte a l'emancipació.

8.2.1. Subtema 1: Emocions que senten les joves en emancipar-se

Segons l'E1 sobre les emocions que senten les joves diu que: "La inseguretats, en tots apareixen temors, cadascú en la seva edat", també l'E1 diu: "aquestes pors i inseguretats els hi comença als 17 o inclús abans, a vegades té a veure amb la consciència de cada noia, les noies que són més madures al cap de 17 segons les situacions que tinguin en l'àmbit familiar ja es plantegen, als 18 que."

En canvi, l'E2 exposa que: "Si, sobretot d'incertesa perquè aquí ens trobem amb nenes que han fet un procés migratori, per la qual cosa no tenen coneixements que les noies que han nascut aquí, que ja saben com funciona" on també comenta que: "les noies que són d'aquí també tenen incertesa, perquè s'han criat amb un sistema que les protegeix, els hi donen tot el que necessiten, però quan fan els 17 anys i 12 mesos deixa de cobrir-te i ajudar-te llavors tenen aquest temor, i que faré jo ara, quan tingui 18 qui m'ajudarà i a on aniré i si em passa això a qui he d'acudir, perquè fan 18 i s'ho han de fer tot soles."

L'E3 diu que: "Estoy contenta y feliz, yo soy muy fuerte, he venido aquí sola y sin familia, quiero vivir sola y no tengo miedo, tengo ganas."

En el cas de l'E4: "Estaba muy contenta y curiosa de saber, ya que iba a pasar y como era, me hacía mucha ilusión, me daba miedo por las otras compañeras y como se adaptarían ellas a mí, porque yo me adapto rápido."

L'E5 exposa que: "Yo en mi caso tenía ganas, llevo desde los 12 tutelada en este sistema, estoy cansada, quería decir adiós. Literalmente te dan una casa que no pagas casi nada y encima te pagan."

En el cas de l'E6 explica que: “un dels temors que tenen més és la por a la soledat, aquí estan acompanyades sempre, malgrat que el programa de “Casita” hi ha presència educativa perquè són menors i hem d'estar 24 hores, però no és la presència que hi ha a les residències, intentem ja des del programa treballar a com gestionar el temps d'oci, ha estar sola, ha gestionar aquesta soledat.”, un altre temor que comenta és que “molta gent que ha d'escollir que vol estudiar o que fer, tenen el marge d'equivocar-se, en canvi, elles no, han de tenir un projecte tancat i ho han de complir per després poder tenir les ajudes que li poden donar com la prestació econòmica o el pis, no es poden equivocar tant com noies que visquin amb els seus pares.”

També “fan 18 poden accedir un pis, el tenen i després tornen amb la família, per què tenen aquest desig de gaudir de viure amb aquests pares que han idealitzat i no han pogut viure, després tornen al domicili veuen la realitat i es porten un cop molt fort i que passa? Que han perdut l'oportunitat del pis perquè han marxat i es queden amb una mà davant i altre darrere, això ha passat molt al CRAE, més que un temor és una realitat diria.”

Aquest subtema es relaciona amb la pregunta de: Com afecta aquest procés d'emancipació a nivell emocional als joves?, ja que, respon aquesta pregunta quan parlen sobre les emocions, en el cas de les noies expliquen aspectes molt positius i els professionals més aspectes negatius, aquí es pot veure com cadascú ho estava vivint d'una manera diferent i com es pot tindre diverses visions sobre l'emancipació dels joves.

8.2.2. Subtema 2: Desitjos i expectatives respecte a l'emancipació

L'E3 comenta que: “Imagino en mi futuro trabajar en un trabajo bueno, estudiar y aprender más idioma.”

I en el cas de l'E4: “Ya he cumplido uno, irme a un piso, también sería acabar mis estudios, trabajar y ser independiente de todo.”

En canvi l'E5 diu que: “A mí me decían ¿no estás nerviosa? Y yo decía que no, ya estaba cansada de los pisos de menores y quería irme, pero no iba con la idea de no voy a poder hacer nada, me decían que había chicas que se estresan y yo estaba muy tranquila”

En aquest subtema es podria relacionar amb la pregunta d'investigació: Com afecta aquest procés d'emancipació a nivell emocional als joves?, perquè també parla dels sentiments de les joves, en aquest cas respecte al seu futur. És molt important tindre reptes de futur o objectius a complir per tal de tindre un bon desenvolupament i una bona qualitat de vida.

8.3. Tema 3: L'emancipació

Aquest tema està dividit en 4 subtemes: Dificultats que troben els educadors, dificultats que es troben les joves, recursos que hi ha per l'emancipació i educadors als pisos tutelats.

8.3.1. Subtema 1: Dificultats que troben els educadors

L'E1 exposa: "Principalment, els conflictes que genera la família i les expectatives que porten les noies", també ens comenta que: "A més les noies estrangeres porten una altra càrrega, perquè ha sigut una inversió de la família, perquè en la majoria dels casos els pares qui envien i paguen el viatge i volen rebre, llavors l'expectativa de tota la família, perquè no són conscients que aquesta noia sí que tindrà permís de treball, però està comestà i que el sou que ingressarà la noia no és per enviar, ja que amb prou feina el sou que pugui guanyar viurà".

Segons L'E2 explica que: "A nivell de centre trobem les dificultats que s'han de complir tants protocols i mesures de seguretat, però quedes lligat de mans, penses li ensenyaria fer unes lleties, però no poden tocar el foc, coses fredes, has de seguir tants protocols que posen moltes barreres."

L'E6 explica que: "Ens hem trobat amb moltes dificultats a nivell administratiu, com per exemple, quan tramiten la sol·licitud de prestació econòmica, ens demanen un full d'ingressos negatius de les noies, que han de demanar a la seguretat social crec, que passa, que tots són problemes, les que tenen NIE encara tenen més dificultats, no hi ha cites, o el paper aquest vas i et diuen que no te'l poden donar, quan és un document que és de l'administració".

També "l'altre el problema amb el tema dels NIE o passaports de noies que no tenen la nacionalitat, problemes també per demanar beques per poder tramitar segons quines gestions que et demanen el IdCAT Mòbil, et demanen el número de suport i hi ha noies que no tenen perquè són per exemple de Romania i no tenen un NIE perquè són de la Comunitat Europea, però no tenen tampoc el número de suport" i "Un altre que ens trobem molt és quan s'han d'obrir un compte, perquè clar quan tu reps la prestació has de tenir un compte corrent a més si demanes una beca d'estudis o el que sigui i els bancs no volen pakistanès, fiquen moltes traves perquè segons elles són terroristes per xineses també perquè segons ells blanquegen diners, per les romanes també perquè no tenen el NIE. Això és racisme institucional i això són problemes amb tota la gestió d'aquests documents i tot el que necessitem perquè elles puguin sortir d'aquí amb tot".

En aquest cas la pregunta que més es relaciona és la de: Quines dificultats es troben tant els educadors com els joves?, centrant-se aquest subtema amb els educadors, recalquen diverses problemàtiques amb les quals es troben a l'hora d'ajudar a les joves en tot el procés d'emancipació, on es pot veure que no és gens fàcil sinó més aviat tot el contrari i es troben amb moltes dificultats per poder ajudar bé a les joves.

8.3.2. Subtema 2: Dificultats que es troben les joves

L'E1 comenta que: "aquestes noies estan soles i és el hàndicap gran, en la gran majoria estan soles i clar no n'hi ha prou, perquè el tema material que més o menys es pot cobrir, no ho és tot, i es troben amb les mateixes dificultats que es troba un jove el que passa és això de l'edat i maduresa, als joves que actualment l'emancipació és als 29 la mitjana i una jove s'ha d'emancipar 10 anys abans".

L'E2 diu que: "Parlant de l'emancipació, no, falten més, des d'aquí dins, que aquesta nena complirà la majoria d'edat i marxarà i no tenim l'estructura necessària per poder abastar tot això i un cop marxen elles no troben la figura i suport necessari la figura necessària". I un altre aspecte és: "Jo crec que és la manca de suport familiar, si fan la majoria d'edat aquí és perquè el retorn amb la família és inviable si no s'hagués fet, manca suport familiar, econòmic, segurament es veuen obligats haver de compaginar estudis amb una feina, que ja és bastant complicat i a feines de baixa qualitat i poc remunerades i abocanta un llinar delicat i amb una desigualtat d'oportunitat envers la resta de joves."

En canvi, l'E6 comenta que: "Jo el que veig més és la gestió dels diners, perquè aquesta és un altre, elles clar, no estan acostumades a tenir diners. Jo crec que tenen idealitzada aquesta vida, es pensen que amb 664 euros pots fer moltíssimes coses i tot just pots sobreviure, llavors tenen com una idealització d'aquest tema.

Després quan ja estan a punt de fer els 18 en molts casos hi ha un endarreriment de la noia, la mateixa por a fer-se gran, fer 18 i marxar els hi fa retrocedir, n'hi ha algunes que peten o que comencen a tractar-te malament perquè no se saben acomiadar, diuen, que se me viene encima, tengo miedo, etc.

Ens ha passat molt, et diria que del 100% un 80% i si no la que no ha petat aquí ha petat després "un altre aspecte seria que els hi fan estalvia: "estalvis són 20 euros al mes que van directes a una guardiola que no es pot tocar, perquè el que volem és que facin un coixí, en el cas que surtin d'aquí, tinguin alguna necessitat de què m'he de pagar una habitació perquè m'ha passat alguna cosa, puguem tenir aquests diners, els hi pugui cobrir, que pugui permetre comprar menjar durant 3 o 4 setmanes, que puguin fer un coixinet.

Després hi ha noies que han marxat i no han anat a un pis de l'àrea i se n'han anat a una habitació i aquests diners se l'han gastat doncs en un mòbil, en roba”.

Aquest subtema respon a la pregunta de: Quines dificultats es troben tant els educadors com els joves?, però aquesta ocasió respecte a les joves, on els professionals exposen amb les problemàtiques que aquestes s'han trobat a l'hora de voler emancipar-se i les dificultats en les quals es troben respecte a la seva situació. I també a la pregunta de: Els joves se senten preparats per emancipar-se?, ja que també parlen sobre en quines circumstàncies les joves han de marxar del centre i també sobre les seves situacions personals.

8.3.3. Subtema 3: Recursos que hi ha per l'emancipació

Respecte a aquest tema l'E1 comenta que “hi ha tot una sèrie de diferents recursos, pera joves majors d'edat i aquí sí que especificat de recursos, està condicionada al nivell de maduresa, responsabilitat de la jove”. On també especifica que: “Una noia que tingui dificultats amb la convivència que no pugui mantenir un recurs formatiu, que no mantingui uns horaris pel que sigui, aquesta noia difícilment pot conviure en un pis amb altres joves que estan treballant o estudiant”.

L'E2 comenta que: “el servei que s'ofereixen el que són de qualitat i que podrien donar una sortida, són de molt difícil accés, és a dir un pis del pla d'àrea de suport al jove, seria l'ideal, una nena fa els 18 anys, se'n va cap enllà, en presència educativa, continua havent-hi aquest acompanyament, és molt difícil l'accés aquests pisos, amb una trajectòria exemplar, sense consum, sense escapoliment, sense absentisme escolar” també “hi ha com els PILS, o l'ASSAJET que és més un servei d'urgència, van allà tenen els 18, estant el temps mínim fins que els hi busquen alguna cosa i tornen a marxar, però ni vinculació ni estabilitat ni res” per acabar “Un PIL és un Pis d'inserció laboral, vas als 18 anys, et buscaran un recurs, d'orientació laboral perquè t'incorporis al mercat, quan una noia aquesta edat el que fa es seguir estudiant i incorporar-se al mercat laboral a l'acabar la carrera o cicle”.

L'E3 diu parla sobre el que coneix: “Cuando yo vaya al piso hay una ayuda económica, para comprar, para vivir, para la comida y todo.”

En el cas de l'E4 comenta que: “Conozco mi piso, que estoy ahí hasta los 21. Por estar tutelada un año me dan una prestación, las normas son: al principio no puedes dormir fuera, tienes que estar ahí para adaptarte, pero luego los fines puedes salir o algunos días entre semana también.”

Entre semana no puedes llegar más tarde de las 12 de la noche, los fines puedes dormir fuera, pero como llevo poco tiempo siempre que quiero salir tengo que avisar, sino volver sábados antes de las 3 porque me han dicho que hay muchas cosas en la calle.

I en el cas de l'E5 diu: "No conozco más, sabía que podías ir a piso y paga o solo paga y te mudabas solo, por lógica cogí el piso, no sé qué hay más allá. También al tardar, he podido vivir con el dinero de la Beca de estudios, si no no hubiera podido vivir, te van dejando dinero, pero luego tienes que devolverlo todo."

Aquest subtema respon a la pregunta de: Quins recursos atenen aquests joves un cop s'han emancipat?, perquè comenten els recursos que hi ha per aquestes joves, sí que és cert que per part dels professionals mencionen alguns d'ells, però en el cas de les noies només mencionen el recurs que coneixen que és el que han estat derivades després d'estar al centre.

8.3.4. Subtema 4: Educadors als pisos tutelats

Segons l'experiència de l'E4 diu que: "mi referente de aquí me ha explicado cómo va el piso y todo, a veces de le viene algo a la cabeza y me lo dice. Viene cada día normalmente, pero los miércoles no puede porque tiene reunión y cuando sale pronto viene y cuando no, el horario es sobre la 13 y se va a las 14, somos 3 chicas y con ellas muy bien, no puede entrar nadie que no sea del piso, ni consumir nada y si fumas tabaco tienes que salir a la calle."

En canvi l'E5 explica: "Ahora los educadores vienen durante el día, si tienen 8 horas se lo reparten, suelen venir cada día, puede ser que este cada día, pero no la veo siempre, simplemente quedamos algún día y ya. No tenemos que estar a ninguna hora, tienes que avisar si duermes fuera y no puede entrar nadie que no seamos nosotras, pero están intentando dejar libertad."

Aquest últim subtema respondria a la pregunta de: Els professionals participen en tot aquest seguiment?, perquè en aquest cas parla dels professionals dels educadors als pisos tutelats, on fan referència al temps d'atenció que tenen per les noies i també expliquen la normativa que tenen al centre la qual els educadors han de comprovar que la vagin complint.

9. ANÀLISI I DISCUSSIÓ

En aquest apartat faré una anàlisi i discussió respecte als resultats recollits en les entrevistes prèviament fetes i també fer una comparació amb el marc teòric per poder fer una comparació i veure si hi ha semblances o no.

Sobre el tema de la feina que es fa des del centre per la futura emancipació he pogut veure que dos professionals del centre d'acollida, recalquen el fet que no poden fer molta feina per la futura emancipació de les noies, perquè tenen protocols que al centre que no els hi deixen, on el màxim que poden fer és ajudar-les a fer gestions respecte a tràmits per recursos formatius, apuntar-se al SOC i aspectes relacionats sí, però més enllà no els hi deixen, voldrien, però no poden.

En el cas de les dues noies que han estat a aquest centre, la que encara està allà i no té l'experiència de viure sola, diu que sí que ha après a fer coses, però en el cas de la noia que ja està al pis tutelat comenta que no ha après res, ja que sí que entén que estan a un centre d'acollida; així i tot diu que els hi feien quasi tot i ara ho ha de fer tota sola. En canvi, la noia del CRAE sí que és cert que és molt diferent, perquè tant el testimoni de la nena com l'educadora comenten que aprenen moltes coses, a fer rentadores, cuinar, netejar, gestió econòmica, tramitació de papers i empoderar-les.

Al final es pot veure la diferència en un lloc i un altre, ja que, considero que al centre d'acollida no aprenen res per la seva vida independent i és molt necessari perquè surten d'allà sense saber gestionar-se la vida pràcticament i es troben soles.

Comparant amb el marc teòric es pot veure com Hopson i Scally (1981), recalquen la importància de les habilitats socials necessàries per treballar la integració social, la formació i inserció sociolaboral, fomentar la seva autonomia, perquè han d'aprendre els joves per si sols a ser capaços de mantenir-se. Com expliquen Oriol, Sala-Roca i Filella (2014) els educadors socials han d'acompanyar en aquest procés i un dels joves d'una entrevista que van fer, agraeix la feina dels educadors amb ell a l'hora de trobar feina i un pis on viure.

Sí que hi ha semblança entre la recerca i la realitat, al final, depèn del centre fan una feina o altra, però és molt important que hi hagi una implicació respecte a la futura emancipació dels joves perquè al final estan sols/es al centre, és el moment d'aprendre tot el possible i equivocar-se el que faci falta perquè al sortir tinguin un aprenentatge més gran, però a l'hora de la veritat no és així i els joves surten sense tindre aquest coneixement en molts casos.

Respecte al tema de si els educadors han ajudat en el procés, al centre d'acollida comenten que el seu paper és que entenguin la realitat en la qual viuen, ja que molts cops somien molt respecte al seu futur i necessiten entendre quina és la situació, la realitat i acompanyar.

En el cas de les noies sí que senten que els hi ha ajudat i se senten agraïdes amb la feina que han fet els professionals al centre amb elles.

En el cas del CRAE per part de la noia també se sent agraïda amb l'educadora que ha tingut i en el cas de l'educadora comenta que el seu procés és d'acompanyament, però que aprenguin a fer les coses per elles soles, que es responsabilitzin de la seva vida i així fomentar l'autonomia de les joves.

Comparant amb el marc teòric parla de la importància dels programes d'emancipació on s'han de tindre certs punts en compte com donar el suport necessari en tot aquest procés, acompanyar als joves perquè es sentin més segurs respecte al seu futur imminent, entre d'altres.

En Fundació Amigo (2018), parlaven de punts importants que han de treballar per l'emancipació dels joves, on donen importància a la integració social i comunitària augmentant les seves competències per la seva inclusió social. Fomentar als joves que tinguin una bona formació, per entrar més fàcilment al mercat laboral i sobretot potenciar l'autonomia dels joves, perquè quan s'emancipin sàpiguen per si sols fer les activitats bàsiques de la vida diària i acompanyar-los en aquest procés

De la forma en què es treballa l'autonomia, els professionals i les joves del centre d'acollida parlen que se li dóna diners per comprar roba sola, gestions i documentació i potser alguna tasca domèstica. Penso que realment no és res, no els ajuda a fomentar aquesta autonomia i no estan preparades com he comentat per poder tirar endavant per elles soles, hauran d'aprendre tot a la força.

En el cas del CRAE sí que tant la jove com la professional parlen de totes les coses que realitzen, perquè també és cert que tenen un programa que es diu Casita pensat per això, però sí que la professional fa referència a l'aspecte que les altres dos resis, que vol dir els altres dos pisos que funcionen com a CRAE i no dins del programa Casita, faltaria fomentar més l'autonomia, perquè no totes les noies poden baixar al programa i surten amb 18 anys sense tindre aquestes habilitats que les altres sí que tenen, però fan referència a la ràtio que hi ha i al final es fa un treball més d'assistencialisme quan hauria de ser educatiu.

Mirant la recerca feta en el marc teòric vaig trobar que Ballester i Oliver (2016), van comentar que és important ajudar als joves a la gestió econòmica, habilitats d'autonomia personal i social, resolució de conflictes, habilitats de comunicació, entre d'altres. Penso que aquests joves com he comentat necessiten a més a més una educació respecte al dia a dia, ja que, se n'han d'anar amb 18 anys a buscar-se la vida per ells mateixos i realment són molt joves perquè hagin de viure aquestes situacions.

Però no es pot fer res, és la realitat d'avui en dia, llavors dintre de tot això s'ha de mirar de posar-los el més fàcil possible perquè puguin tindre un bon futur.

Respecte a les emocions que senten les joves en emancipar-se, els professionals sí que coincideixen que senten inseguretat, pors, perquè que faran als 18, por a què es trobaran, por a la soledat, ja que al centre estan acompanyades en tot moment, però quan surtin deixaran d'estar-ho i han d'aprendre a gestionar tot soles.

En el cas de les joves és totalment un altre pensament, no m'han transmès aquestes pors que probablement sí que hagin tingut, però els pensaments positius han sumat molt més, m'han explicat que estan contentes, amb ganes, estaven curioses i volien sortir d'allà i tindre més llibertat. Una d'elles explica que va tindre por per com s'adaptaven les companyes a ella, però per l'altre, estaven bé.

Després de la recerca al marc teòric he vist com algunes joves manifestaven pors i dubtes sobre que passaria amb elles, sí que mostren com incertesa perquè al final al centre deien que s'ho feien tot i quan surts d'allà no saps fer-te res, comentaven que no sabien fer res, però, per altra banda, hi ha joves que si se'ls ha preparat i han pogut aprofitar aquesta oportunitat, això és un clar exemple del que jo he anat veient respecte al centre d'acollida i al CRAE.

Això passa en general en els centres, no tenen eines per poder ajudar a les joves en aquest procés, potser també és com passa al centre d'acollida, pels mateixos protocols del centre o les normatives que tenen. Aquests joves necessiten tindre un coneixement més enllà de formacions professionals, ja que tenen una motxilla a sobre que la continuaran tenint al marxar d'allà, llavors se'ls hauria de posar més fàcil les coses.

Campos (2005), sí que parla sobre les expectatives de l'emancipació dels joves on no són molt realistes, perquè pensen que estar al centre és tot el dolent i que quan surtin perfi estaran lliures, però que quan surten s'adonen de la realitat i que es troben soles, potser surten sense saber quasi res, els hi falta autonomia i això ho complica tot.

Els desitjos i expectatives de les joves respecte a l'emancipació és bàsicament que estan contentes, que volen tindre un bon futur, amb una bona feina, estudiar i aprendre més l'idioma.

Després de la recerca feta, he pogut veure com en el cas de l'entrevista comenten els professionals, és que són poc realistes, perquè pensen que en sortir del centre és quan millor estaran, és important que des del mateix centre es treballi això. També passa que no tenen expectatives de futur per la seva situació, a les entrevistes realitzades parlaven de joves que no han volgut saber res després del centre i s'han anat perdent i repetint conductes dels mateixos pares i observant el marc teòric ho comenten també, llavors se li hauria de donar més importància aquests joves que amb 18 anys surten sense res i perduts.

També en el marc teòric hi ha testimonis d'alguns joves, com un d'ells que diu "Sempre valoraré els aprenentatges que m'han donat [...]. M'han ajudat a trobar feina, a buscar un pis, psicològicament, anímicament i emocionalment" (p.61), però també hi ha altres que diuen: "Al centre tot és fàcil, mai et falta de res, t'ho faciliten tot i quan surts et desestructures, perquè no saps ni fer uns ous ferrats" (p.66). Això és bastant generalitzat, perquè hi ha les dues versions, també depèn del centre hi ha més implicació o menys, on ja no depèn dels educadors socials sinó de la normativa del centre com m'ho han comentat a les entrevistes.

Dificultats que s'han trobat els educadors respecte a l'emancipació seria els conflictes que genera la família i les expectatives de les noies, les noies estrangeres a més el que volen és enviar diners a la família i això fa tinguin una càrrega al darrere, perquè volen ajudar als seus familiars, però han d'entendre que els diners que guanyin els hi servirà per viure elles. També en el cas del centre d'acollida no poden ensenyar-les a fer certes tasques domèstiques necessàries per a la seva emancipació i es troben amb moltes barreres.

I en el cas del CRAE es troben molts problemes a nivell administratiu, per tramitar la prestació econòmica per exemple, si ets estrangera encara en tens més i una cosa que m'ha sorprès molt és quan comenta el fet que posen moltes traves per obrir un compte de banc per exemple, m'ha semblat molt fort que avui dia continuï passant, d'aquesta forma, elles se senten excloses de la societat.

En el cas de les dificultats que es troben les joves, al final estan soles i aquest és un gran hàndicap, perquè tenen la manca de suport familiar i econòmic, també la gestió dels diners, ja que han d'aprendre a gestionar la prestació econòmica si se la donen.

Després d'això han d'aprendre a repartir-se els diners bé per poder viure, pel que una educadora ha comentat i també una nena, les prestacions tarden molt a donar-la i quan la donen, ho donen tot de cop i clar, quan es veuen amb tants diners quan mai han tingut, es pensen que són riques i poden gastar el que volen i quan s'acaba és quan s'adonen que haurien d'haver estalviat més i no haver-se gastat tot d'una passada.

Respecte a la teoria consultada i les entrevistes fetes, he pogut veure com sí que es vol treballar tots aquests punts, però no és així en la majoria de casos, tampoc tenen facilitat per poder-ho fer i això fa que per als joves sigui una etapa complicada i molts canvis sense saber ben bé que passarà amb ells.

També sobre els recursos que hi ha per l'emancipació, els professionals comenten que sí que hi ha, també depenent del nivell de responsabilitat de la jove, perquè si és una jove que distorsiona, no respecta ni res, no tindrà opció a tindre un pis i rebre una prestació econòmica. Estan els pisos del pla de l'àrea de suport al jove, també els PILS que seria un pis d'inserció laboral o l'ASSAJET que és un servei més d'urgència.

En el cas de les noies comenten que només coneixen el seu, sí que saben que hi ha més, però conèixer, només el seu, el pis tutelat amb una prestació econòmica.

Després de fer la recerca en el marc teòric, he après que hi ha diferents centres i prestacions per les joves, on normalment podrien accedir si tot va bé, però a l'hora de la veritat les joves no tenen constància de tots els recursos que hi ha. Pel que he entès podria ser pel fet que no totes les persones tenen les mateixes necessitats i els professionals busquen recursos que estiguin relacionats amb aquestes i és el que poden oferir a les joves.

L'ASJTET (2013), són diferents programes que tenen els joves que s'han d'emancipar, hi ha d'habitatge, laboral, suport econòmic i acompanyament jurídic, hi ha joves que als 16 podrien començar en situacions excepcionals, però normalment és als 18. Sí que és cert que com he pogut comprovar les joves que he fet les entrevistes no coneixien el ventall de recursos que hi ha, sinó que se centraven en els que els hi proporcionava el centre i ja està.

I els educadors als pisos tutelats la seva funció és ser referent per als joves, veure com va tot i si es respecten les normes, van cada dia, però potser una hora, una noia em comentava que en el seu pis tenien unes normes d'arribada, inclús els caps de setmana i eren més estrictes que la noia extutelada del CRAE, ja que només havies d'avisar si no dormien a casa, però un aspecte en comú és que no pot entrar ningú al pis.

Per acabar, comentar la feina dels educadors quan les joves ja s'han emancipat, en el cas dels pisos tutelats, on coincideix bastant el que expliquen amb el marc teòric, la funció que tenen és més supervisió i assegurar-se que es compleixen les normes que tenen establertes amb les joves i si no ho fan a aquestes joves no els hi deixen més oportunitats i han de marxar del programa. Elles coneixen les normes que hi ha i si saben aprofitar aquest recurs podran per elles mateixes crear un bon futur.

Fernández i Fernández, (2011), respecte al que comenten sobre la feina dels educadors socials al pis tutelat amb els joves extutelats, coincideix, ja que, exposen que no estan sempre al pis, sinó algun moment del dia i la seva funció és supervisar i que compleixin amb el pacte establert, han de fer les tasques de la casa i han de continuar estudiant o treballant. On si no compleixen aquests requisits hauran de marxar del pis perquè entri un altre jove que sí que vulgui aprofitar el recurs.

10. CONCLUSIONS

Aquest Treball de Fi de Grau l'he realitzat sobre l'emancipació de joves en centre de menors, he fet les pràctiques de Grau en un CRAE i Centre d'Acollida i això m'ha facilitat el contacte per la recollida de dades.

He reflexionat molt sobre la realitat d'aquests joves i tot el procés que han de viure fins al moment que s'han d'emancipar, encara que no s'acaba el seu camí allà, sinó que comença una nova etapa on han de ser ells/es sols/es qui s'encarreguin de si mateixos.

Després de fer un marc teòric on vaig marcar tots els temes que volia tractar, vaig fer la recerca a través d'entrevistes a professionals i joves, puc dir que he après molt sobre aquest tema. He pogut veure que aquests joves no tenen recursos i serveis suficients quan fan els 18 anys, on realment no ets res aquesta edat, sí que és cert que la seva maduració és abans per la força, però encara així estan perduts i amb una motxilla gran al darrere. Els processos d'emancipació són molt abans de la mitjana a Espanya que està en els 29 i ells ho han de fer als 18 anys, això fa que no estiguin preparats realment per començar aquest nou camí.

Els joves no estan preparats pels 18 anys prendre les seves pròpies decisions sobre la seva vida i no és diferent per als joves que estan tutelats, a més ells no tenen el suport que potser els joves que no estan tutelats tenen, com seria de la família, sinó que estan sols, molts cops no tenen aspiracions a la vida més enllà del que veuen a casa, llavors la feina principal dels educadors socials és canviar aquest pensament, però necessiten recursos per poder-ho fer.

No els hi posen cap facilitat, han de decidir per si mateixos i no tenen cap marge d'error, això ho complica tot i un jove que viu amb els seus pares es pot equivocar i tornar a començar més vegades que no passarà res. A més a més, la feina que hi ha darrere respecte als tràmits de papers que s'han de fer, la discriminació per racisme que hi ha en les institucions no ajuda al fet que les joves entrin a la societat en igualtat de condicions.

Vull destacar també que pels mateixos joves ha de ser una etapa complicada on les emocions les tenen alterades i tampoc saben gestionar-les. Un dels sentiments que poden tindre és soledat durant aquesta etapa, perquè encara que hi hagi professionals que estiguin per ells, no n'hi ha suficients, ni ells mateixos tenen les capacitats per valdre's per si mateixos. També tenen el sentiment que no tenen a la seva família recolzant-los i en el moment que s'emancipen deixen de tindre també el suport dels professionals del centre. Tot això és junta i fa que no se sentin importants per ningú, ja que es poden sentir abandonats.

Respecte a la feina que es fa des dels centres, he vist que depèn de quin es fa més o menys, però penso que les joves haurien de sortir millor preparades i començar des de més petites a fomentar la seva autonomia, ja que la seva situació no és la mateixa que la d'un jove que viu a casa dels pares, elles han de crear el seu camí per tindre un bon futur.

També en el marc teòric vaig veure que molts joves es queixaven de la situació al centre o que sortien poc preparats, s'hauria de plantejar que això és un problema i com a tal s'hauria de mirar de fer un canvi i millorar la situació d'aquests.

Penso que s'hauria de fer una gran transformació del pensament de la societat i que empatitzin més amb la realitat d'aquests joves, d'aquesta manera entendrien el perquè de moltes situacions i el motiu pel qual alguns d'ells acaben vivint al carrer on s'han de buscar la vida com sigui. És molt important sensibilitzar i visibilitzar, perquè no tinguin estereotips cap aquestes persones pel fet de vindre d'un centre, ja que, els hi ajudaria perquè tinguin una bona inclusió social.

Un bon repte de futur seria que hauria d'haver un allargament més gran quan fan 18 anys, que hi hagi algun tipus de projecte de transició a la vida adulta dels 18 als 21 anys on s'ajudi als joves en tot aquest procés i surtin més preparats per decidir sobre la seva vida on no tenen actualment aquest temps per fer-ho.

A més a més, és important que des del moment que el jove entri al centre, s'ha de valorar segons l'edat, per començar a treballar la seva autonomia i que tinguin responsabilitats, en tot aquest procés s'ha d'anar augmentant, però hi ha joves que potser no tenen tant de temps, perquè en uns mesos ja fan els 18 anys i s'ha de fer tot molt més ràpid. Un punt important també seria formar als professionals respecte a aquesta temàtica perquè així la feina que facin sigui més especialitzada amb els joves.

També penso que hauria d'haver-hi més professionals als centres, ja que, realment hi ha una gran explotació dels treballadors i no es pot fer la feina que s'hauria de fer, en el cas d'aquests centres de menors, al final s'acaba fent una feina més assistencial, quan hauria de ser una feina més educativa.

Després de fer tota aquesta recerca penso que com a futura educadora social s'hauria d'ajudar als joves a trobar una motivació que els ajudi a continuar estudiant i que tinguin reptes de futur, es pot mirar formacions d'estudis especialitzats d'allò que els hi agradaria treballar i fer-los veure que si segueixen per aquest camí, els ajudarà per a quan hagin de marxar del centre. Una altra recomanació seria treballar més profundament la part emocional, perquè són joves que viuen moltes emocions en molt poc temps, per això s'ha d'intentar crear un vincle fort amb els joves, ja que, si els hi dones confiança s'obriran a tu, es podrà fer una feina més integral i fer un acompanyament més fàcil.

Per acabar, com a futura educadora social és important tindre empatia, ser propera, tindre disponibilitat, comprendre les diverses situacions, ser afectuosa, tindre escolta activa i paciència, entre d'altres, els joves han de sentir aquesta proximitat i que sentin que realment algú sí que l'importa el que els passa, ja que molts cops no acaben de confiar.

11. LLISTAT DE REFERÈNCIES

ABC. (19/01/2018). La adolescencia se extiende ahora «de los 10 a los 24 años», según The Lancet. *ABC Sociedad*. https://www.abc.es/sociedad/abci-adolescencia-extiende-ahora-10-24-anos-segun-lancet-201801191321_noticia.html

Bàrbara, M. (2014). ¿Quién me ayuda a hacerme mayor? El acompañamiento socioeducativo en la emancipación de los jóvenes extutelados. *Educación Social: La atención socioeducativa en las transiciones vitales*. (42), 61-72. https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/28812/009201030074_84.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Campos, G. Goig, R. Cuenca, E. (2020). La importancia de la red de apoyo social para la emancipación de jóvenes en acogimiento residencial. *Educal*, 18 (50), 27-54 <https://doi.org/10.25115/ejrep.v18i50.2599>

Costa, S. i Avellaneda, A. (2015). Més enllà dels divuit. Seguir les petjades. *Quaderns d'educació social*, (17), 56-73. <https://raco.cat/index.php/QuadernsEducacioSocial/article/view/330629/421424>

Dra. Soubies, E. Muñoz, M. (2018). *Guía sobre derechos de adolescentes para el acceso al sistema de salud: Plan nacional de prevención del embarazo no intencional en la adolescencia*. https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/guia_sobre_derechos_de_adolescentes_para_el_acceso_al_sistema_de_salud.pdf

Fundación Amigo. (2018). Juventud y jóvenes extutelados <https://fundacionamigo.org/extutelados/>

FEPA. (2013). *La emancipación de jóvenes tutelados y extutelados en España: Primera aproximación a los servicios de emancipación en los distintos territorios*. <https://www.fepa18.org/wp-content/uploads/2018/12/Mapa-emancipacion-primera-edicion.pdf>

Fernández, C. (2009). El rol del educador social en los centros. <https://es.slideshare.net/intereduviqo/el-rol-del-educador-social-en-los-centros>

Galaup, L. (25/02/2023). El abismo de cumplir 18 años para los jóvenes tutelados: “Ves achicos salir sin nada, con sus maletas y a la calle”. *ElDiario.es*. https://www.eldiario.es/sociedad/abismo-cumplir-18-anos-jovenes-tutelados-ves-chicos-salir-maletas-calle_1_9975544.html

- García, G. Augusto, J. García, F. J. Gómez, D. (2022). *Educadores y diversidad: Proyecto de Innovación Docente: La argumentación y la intercomunicación como fundamentos de un pensamiento crítico en la enseñanza universitaria*.
[file:///C:/Users/Usuario/Downloads/Dialnet-EducadoresYDiversidad-865321%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Usuario/Downloads/Dialnet-EducadoresYDiversidad-865321%20(2).pdf)
- García, L. (2014-15). *La intervención socioeducativa en el proceso de emancipación de jóvenes acogidos en el sistema de protección*. [Treball de Fi de Grau, Universitat de les Illes Balears]
https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/3852/Garcia_Martinez_Lorena.pdf?sequence=1
- García, L. (2016). *Joves tutelats i transició cap a la vida independent des de la perspectiva de l'educador/a social*. [Treball de Fi de Grau, Universitat Autònoma de Barcelona] <https://ddd.uab.cat/record/171277>
- Idescat. (2022). Instalaciones para la infancia y la adolescencia. Centros y plazas. Por tipo. Comarcas y Aran. <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15830&lang=es>
- López, R. Martínez, I. Muyor, L. (2021). La emancipación de los jóvenes desde los centros de protección de menores: la visión profesional. *OBETS. Revista de Ciencias Sociales*. 16 (2), 393-416. <https://doi.org/10.14198/OBETS2021.16.2.11>
- Martín, J. (30/03/2002). Radiografía de los centros de menores: así funciona la acogida de 17.000 niños y adolescentes en España. *RTVE*.
<https://www.rtve.es/noticias/20220330/radiografia-centros-menores-acogimiento-residencial/2313761.shtml>
- Marzo, M. Galán, P. (2020). Percepciones de los jóvenes tutelados y extutelados acerca de la atención residencial recibida por el sistema de protección catalán. *Educación Social: Intercambio*. (76), 177-199
<https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/365098/477389>
- Montagud, N. (2020). Entrevista directiva: qué es, características, ventajas y desventajas. <https://psicologiaymente.com/organizaciones/entrevista-directiva>
- Montañés, M. (2010). Las entrevistas. *CIMAS*.
https://www.redcimas.org/wordpress/wp-content/uploads/2012/08/m_MMontanes_LasENTREV.pdf
- Pallín, M. T., (2017-2018). *El proceso de emancipación de los jóvenes extutelados/as y sus dificultades*. [Treball de Fi de Màster, Universitat de les Illes Balears] .
https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/150061/tfm_2017-18_MISO_mpp276_2055.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Roca, M. (2015). *Estudi dels factors del procés d'emancipació dels joves tutelats*. [Treball de Fi de Grau, Universitat de Vic] http://dspace.uvic.cat/bitstream/handle/10854/4138/trealu_a2015_roca_marti_estudi_factor_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rojo, V. (2020). Funciones del educador social en pisos tutelados. *La Universidad en intranet*. <https://www.unir.net/ciencias-sociales/revista/funciones-del-educador-social-en-pisos-tutelados/#:~:text=Establecer%20unos%20h%C3%A1bitos%20de%20higiene,de%20comunicaci%C3%B3n%20respetando%20su%20privacidad.>
- Sabater, V. (2021). ¿Cuándo empieza y termina la adolescencia?. <https://lamenteesmaravillosa.com/cuando-empieza-y-termina-la-adolescencia/>
- Saldaña, S. (2016). La figura del educadors en un centro de menores. *Servicios tecnicos del tercer sector*. <https://fundacionst3.org/wp-content/uploads/2016/09/art17-La-Figura-del-Educador-en-el-centro-La-Fuente-con-Salda%C3%B1a.pdf>
- Simón, M. (2017-2018). *Proceso de emancipación de menores en acogimiento residencial: propuesta de intervención.* [Treball de Fi de Grau, Universitat de Valladolid] <https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/32521/TFG-G3225.pdf;jsessionid=981C8BDB5472AC580AFAAF6B4524BB9A?sequence=1>
- Vega, A. (2015). Joves tutelats i transició cap a la vida independent. [Treball de Fi de Grau, Universitat Autònoma de Barcelona] https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2015/141242/TFG_antoniovega.pdf
- Vinuesa, J. (2008). Propuesta de un método para el análisis demográfico de la emancipación de los jóvenes. *Scripta Nova: Revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, 12, (266). <https://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-266.htm>
- Zamora, S. Ferrer, V. R. (2013). Los jóvenes extutelados y su proceso de transición hacia la autonomía: una investigación polifónica para la mejora. *Revista de Educación Social* (17). 1-17. http://www.eduso.net/res/pdf/17/extut_res_17.pdf